

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
גליון מורחב לרגל יומא דהילולא של רבינו בעל ה'היכל הברכה' זיע"א
פרשת אחרי קדושים

בס"ד, עש"ק פרשת אחו"ק
ז' אייר תש"פ – שנה י"א גליון תק"ז

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
7:59	8:38	6:44	8:35	8:02	6:59
8:02	8:35	6:59	9:05	8:53	7:34
9:03	9:15	7:43	נא לשמור על קדושת הגליון		

עטרת-ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיְדַבֵּר הוֹי"ה אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקָרְבָּתָם לִפְנֵי הוֹי"ה וַיִּמָּתוּ.
וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִידָךְ וְאֵל יְבֵא כָּל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ (טז א-ב).

אות ט), מה שהעולם נוהגין ענין יאר צייט יום שמתו בו אביו ואמו, היינו משום שביום שמתו דנין את נשמת אביו ואמו אם יעלו למעלה לעולם העליון, ואז קודם שיעלה לעולם העליון דנין אותו על קלות שבקלות, ובכל יאר צייט דנין אותו כך, כדי להעלות נשמתו יותר למעלה, ואז דנין על חומרות גדולות שלא נהג, ואם כבר נודרך הנשמה מכל וכל שאין שום דבר לרון אותה עליה, אז אי אפשר להעלות הנשמה עוד יותר, כי אי אפשר להעלות אם אין דנין אותה מקודם, והנשמה המזוככת מכל וכל אי אפשר לעלות אלא אם כן מזכירין בעולם הזה זכותו ומעשים טובים שלו שעשה בחייו, אז יוכל לעלות יותר למעלה, ואזו שמזכירין אותם נזכרין גם כן לפני השם יתברך בשביל זה שגרמו עלייה לנשמת הצדיקים עיי"ש.

קושיית הזונה"ק

למה כתוב וידבר ויאמר ושני בני אהרן זונה"ק כדי לבאר המקראי קודם נקדים מה שאיתא בזוה"ק (ח"ג נז) וז"ל: רבי יהודה אמר, כיון דכתיב וידבר הו"ה אל משה אמאי זמנא אחרא ויאמר הו"ה אל משה דבר אל אהרן אחידך, דהא במלולא קדמא סגי. אלא הכי תנינן, כתיב ויקרא אל משה וידבר הו"ה אליו (ויקרא א א), וכתיב ואל משה אמר עלה אל הו"ה (שמות כד א). והא אוקמוה מלה, דהכא דרגא חד, ולבתר, דרגא אחרא. אופי הכא, וידבר הו"ה אל משה דרגא חד, ולבתר ויאמר הו"ה אל משה דבר אל אהרן אחידך דרגא אחרא. וכלא, בחד מתקלא סלקא, ומן שרשא חד כלא אתחבר.

ועוד איתא בזוה"ק (שם עמוד ב) וז"ל: דבר אחר. אחרי מות שני בני אהרן רבי יוסי אמר, אחרי מות נרב ואביהוא, מבעי ליה, מאי טעמא שני בני אהרן, והא ידעי דבנוי הוו. אלא

ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דוכב, אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפייהם בעוה"ז שפתותיהם דוכבות בקבר עיי"ש. ואז הוה כמו תחיית המתים, וכמו שאיתא בירושלמי במסכת שבת (פ"א ה"ב ושקלים פ"ב ה"ה) ר' גידל אמר, כל האומר שמועה מפי אמה, יהיה רואה בעל השמועה כאילו הוא עומד כנגדו.

ובפרט אצל הצדיקים שניצוץ נשמתם של הצדיקים בא למטה כשמוזכרים מדברי תורתם, וכמו שמבואר בספה"ק מאור-עינים (בריש לקוטי מס' שבת) בשם מרן הבעש"ט הקדוש זלה"ה וז"ל: ובדרות האחרונים, כשלומד' דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים, שהדבר ההוא הוא חיות ומוחין שלו, והאדם הלומד ומדבר דבריו, מדבק ומכניס חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים, ונקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ולכך מחיה אותו, שמכניס החיות בהדברים, שלכך אמרו (יבמות צז). שפתותיו דוכבות בקבר, ואפשר לומר כי זהו בחינת השתמחות על קברי צדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וממון החיות שלו כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות ומוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ושפתותיו דוכבות בקבר, כנודע זה מדברי הבעל שם טוב נבג"מ, ונקרא בחינה זו השתמחות על קברי הצדיקים עיי"ש. ויכול להיות שזה עוד יותר מהשתמחות, כי ע"י שלומד מדבריו הקדושים הוא מדבק עצמו בנפשו ומחייה אותו בבחינת תחיית המתים.

ע"י שמזכירין בעוה"ז זכותו ומעשים טובים

של הצדיק הוא עולה יותר

ועוד איתא בספה"ק פריי"חיים מהגה"ק רבי אברהם חיים מולאמשוב זלה"ה, בשם מרן הבעש"ט הקדוש זלה"ה (בעש"ט עה"ת וירא

טעם להתקבצות ביומא דהילולא של הצדיק אפשר לפרש המקראי קודם האלו, לכבוד יומא דהילולא קדישא של א"א ז' רבינו הקדוש רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא זלה"ה זיע"א, שיודע גדולתו והשגותיו בתורה בנגלה ובנסתר, ובחיבוריו הגדולים והקדושים, וברוח הקודש הגלויה שהיה לו תמיד.

וזנה מקור המנהג מה שמתקבצים יחד שבטי ישראל ביומא דהילולא של צדיקים, מקורו הוא מתשובת הגאונים המובא ברש"י בסוף מסכת יבמות (קכ"ב ע"א), ד"ה תלתא ריגלי וז"ל: ובתשובת הגאונים מצאתי, כל הנך ריגלי דאמוראי, היינו יום שמת בו אדם גדול, קובעים אותו לכבודו, ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום, מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו, ובאים על קברו עם שאר העם, להושיב ישיבה שם ע"כ. וראים שענין מה שמתקבצים ביומא דהילולא הוא כבר דבר קדום מוזמן הגאונים, שהיו מתקבצים ומושיבים ישיבה, והיו מדברים מדברי תורתו, וכמו שאיתא ג"כ במסכת קידושין (ג.), כי נח נפשיה דרב אסי, עיילו רבנן לנקומינהו לשמעתתיה.

גודל מעלת הזכרת דברי תורתם של הצדיק וכמו שאמרו חז"ל במסכת יבמות (צז): אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב 'אגורה באהלך עולמים' (תהילים סא ה) וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבנו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דוכבות בקבר. אמר ר' יצחק בן ועירא ואיתימא שמעון נזירא, מאי קראה, 'אחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דוכב שפתי ישנים' (שיר השירים ז י) ככומר של ענבים, מה כומר של

עטרת-ראשנו

נקמות הוי"ה אל נקמות הופיע' (תהלים צד א) שאומרים אותו בהודו קודם ברוך שאמר, שלאחר חורבן הבית לא היה מי שיוכל לעשות התערותא דלתתא, ללקט כל ניצוצות הקדושה שנתפזרו ונתערבו בעשיה שהקל' עצומות וחזקות וגדולות, ואין כח להוציא אותם הנצוצות משם אלא בכח עשרה הרוגי מלכות עד ביאת המשיח, שכל התערותא דלתתא שאדם מוסר נפשו לתורה וליהדות עד זמן ביאת משיח, השורש הוא מעשרה הרוגי מלכות עיי"ש. נמצא שע"י מסירות נפש נעשה התערותא דלתתא, ועי"ז יש התערותא דלעילא והיחוד העליון.

נמצא שכל עבודת האדם שיעבוד את השי"ת במסירות נפש, ובפרט כשמקבל עליו עול מלכות שמים בקריאת שמע ובנפילת אפים. וכ"ה ביום פטירתם של הצדיקים שמוסרים נפשם לשמו יתברך, וכמו שמבואר ממין הארזי"ל בשער הכוונות (ענין נפילת אפים דרוש ב) שמיתת הצדיקים פועל כמו אמירת תחנון עיי"ש. ומכאן המקור מה שנוהגים החסידים שלא לומר תחנון ביומא דהילולא של צדיקים.

מיישב לומדים חז"ל מנו"א שמיתת צדיקים מכפרת ולכן יש לומר שכל עבודת המשכן ועבודת יום הכיפורים אינו יכול להתחיל רק ע"י התערותא דלתתא, וזה נעשה ע"י שנדב ואביהוא מסרו נפשם להשי"ת, ולכן כתוב לפני עבודת יוה"כ מיתתם של נדב ואביהוא. ואע"פ שלא היו מצווים להקטיר הקטורת, אבל הרי מבואר בזה"ק ואתחנן (ה"ג רסא:) מכאן אוליפנא, כל מאן דעביד מלה, ולביה ורעותיה לא שוי לסמרא בישא, אף על גב דאיהו ביש, הואיל ולא עביד ברעותא, עונשא לא שריא עליה, ולא כבר נש אחרא, וקודשא בריך הוא לא דאין ליה לביש. ולכן בני אהרן שחשבו לשם שמים שהם יכולים להקטיר קטורת וכמש"כ בקרבנתם לפני הוי"ה, לכן על ידם נעשה התערותא דלתתא בכל יום הכיפורים.

ולכן יש לומר מש"כ מתחילה הלשון וידבר שהוא לשון קשה, בחינת התערותא דלתתא, שהוא ע"י שם כ"ן שהוא בחינת דינים וגבורות, וכמו שאמרנו בשם מרן הבעש"ט הקדוש שע"י דין יכול האדם לעלות יותר בבחינת התערותא דלתתא.

ביאור דברי הוזהר

וידבר דרגא חד ויאמר דרגא אחרא

וזהו כוונת הוזהר הקדוש שהבאנו לעיל למה כתוב כאן שני הלשונות וידבר ויאמר, ואומר שהם וידבר דרגא חד ויאמר דרגא אחרא, היינו שוידבר הוא בחינת התערותא

דקודשא בריך הוא, אבל לא היה נייחא כמה דהאי קטרת, דקטרת מעליא מכלא, ובגין כך הו מעלין ליה לגו בגו בלחישו. וזהו בקרבנתם לפני הוי"ה שרצו להתקרב יותר להקב"ה, ע"י עבודת הגדולה של הקטרת הקטורת, אבל לא ידעו שיש להם כמה חסרונות כמו שאמרו חז"ל (עין בעה"ט י ב), וזה מה שמנעה מהם להגיע למדרגה הגדולה של עבודת הקטורת. ומכל זה צריך כל אחד להתבונן ולדעת ולשקול בנפשו האם הוא ראוי לעלות ולעשות המדרגות הגדולות, או שהוא עוד אינו ראוי לכל זה.

טעם למה קוראים ביה"כ מיתת שני בני אהרן ועוד יכולים לומר שזה איתא בירושלמי (יזמא פ"א ה"א) חז"ל: א"ר חייה בר בא, בני אהרן באחד בניסן מתו, ולמה הוא מזכיר מיתתן ביום הכיפורים, ללמדך שכשם שיום הכיפורים מכפר על ישראל, כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל. ולזה קוראים אותו ביום הכיפורים כמו שתיקנו חז"ל (מגילה לא). וכן איתא בזה"ק (ה"ג נ"ז): בכל זמנא דצדיקייא מסתלקי מעלמא, דינא אסתלק מעלמא, ומיתתהון דצדיקייא מכפרת על חובי דרא, ועל דא פרשתא דבני אהרן ביזמא דכפורי קרינן לה, למהוי כפרה לחוביהון דישאל, אמר קודשא בריך הוא, אתעסקו במיתתהון דצדיקייא אלין, ויתחשב לכו כאלו אתון מקרבין קרבנין בהאי יומא לכפרא עלייכו. דתנינן, כל זמנא דישאל יהון בנלותא, ולא יקרבון קרבנין בהאי יומא, ואינן תרין שעירין לא יכלין לקרבא, יהא להו דכרנא דתרי בני אהרן, ויתכפר עלייהו.

איך לומדים חז"ל מנו"א שמיתת צדיקים מכפרת והנהגה לכאורה צריך להבין, האיך לומדים מנדב ואביהוא שמיתת צדיקים מכפרת, הרי יש שש דעות בחז"ל על מה נענשו נדב ואביהוא, כמו שמביא הבעל הטורים הנ"ל, א"כ איך לומדים מכאן שמיתת נדב ואביהוא הוא עומד לזכות ומכפרת לבניו, ובפרט מה שפרש"י (ויקרא י א) עה"פ 'ונקדש בכבודי' אל תקרא בכבודי אלא במכובדי, א"ל משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך.

עיקר עבודת האדם והתערותא דלעילא

הוא ע"י מסירות נפש

אלא הנראה לומר כמו שאמרנו בשם הוזה"ק שיש שני דרגות וידבר ויאמר, וכמו שאמרו חז"ל (שמו"ר מב א"ב) וידבר לשון קשה ויאמר לשון רכה.

זהביאור בזה שזה איתא ממרן הארזי"ל (שער הכוונות תפילת השחר ד"א) עה"פ 'אל

הכי תאנא, דעד כאן לא ברשותיהו קיימי, אלא ברשותא דאבוהון, ובגין כך בקרבנתם לפני הוי"ה וימותו, דאינן דחקו שעתא בחיי דאבוהון, וכלא הוה, בגין ההוא חובא דעברו עיי"ש. וכמו שאמרו חז"ל (עירובין יג): כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו.

כמה צריך האדם להיות זהיר במעשיו ובדיבורו וזהביאור בזה יש לומר, בהקדים דבריו הקדושים של א"ז בעל ההילולא מש"כ בספ"ק היכל הברכה (דברים דף פג), על מה שמביא רש"י בסוף הפרשה, עה"פ 'ואבדל אתכם מן העמים להיות לי' (כ כו) רבי אלעזר בן עזריה אומר, מנין שלא יאמר אדם נפשי קצה בבשר חויר, אי אפשי ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי, ת"ל 'ואבדל אתכם מן העמים להיות לי' שתהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים. וכתב על זה זקני הקדוש חידוש גדול, חז"ל: ותדע ענין אחד, אע"פ שעיקר קיום לא תעשה לומר אפשי ברע ומה אעשה אבי שבשמים גזר עלי. כל זה בשאר ל"ה, אבל בשבת לא יאמר ענין זה, כמו כמה אני רוצה לעשן הלילקע ומה אעשה, כי זה הוא חילול שבת, כי 'ודבר דבר' כתיב (ישעיה נח יג), ועוד שבשבת צריך להראות ענג וכבוד שבת שאיננו חסר לנפשו כלום מלא שבע רצון, אבל יאמר זה בימי חול כמה הייתי רוצה בשבת לעשן ולבשל ולעשות מלאכה ומה אעשה וכו'. וכן בימי פסח, לא יאמר כמה נפשי משתוקק לאכול ולשתות חמץ ומה אעשה, כי חמץ הוא לתא דעבודה זרה, 'ולא ישמע על פיך' כתיב (שמות כג יג) ואסור להזכיר שם אלהים אחרים, ואסור לחשוב בו כלל כי הוא קיא צואה סירחון ומינוף, אין בו חיות ושמץ טוב כלל, וכן חמץ בפסח סם המות אלהים אחרים לא יזכרנו ולא ישמע על פיו. אבל קודם הפסח יאמר, כמה הייתי רוצה לאכול חמץ בפסח כי טוב ומבושם הוא, ומה אעשה אסור עלי ואבי שבשמים גזר עלי עיי"ש.

יוצא מדבריו הקדושים מוסר השכל שכמה צריך האדם להיות זהיר בכל עשיותיו ואפילו בדיבורו, לידע מתי הוא מותר, ומתי אסור לו אפילו לומר ולהזכיר.

שנו"א לא שקלו בדעתם

האם הם ראויים לעלות למדרגות רמות

ולכן יש לומר שנדב ואביהוא שרצו לעשות את אחד המיוחד של העבודה במשכן שזה עבודת הקטורת, שזה העבודה הגדולה מאוד יותר מהקרבנות, כמו שאיתא בזה"ק (ה"ג נח): תא חזי, כל קרבנין וכל עלוון, נייחא הוא

עטרת-ראשנו

דלתתא כדלעיל, ומש"כ אח"כ הלשון ויאמר
הוא בחינת התערוותא דלעילא.

וזהנה יש לומר מהו הבחינה של התערוותא
דלתתא ולעילא בעבודת השי"ת, עפ"י
מה שאיתא בזה"ק (ה"ג נג.) דכל פולחנא דבעי
בר נש למפלא קמי מאריה, בקדמיתא בעי
יראה, לדחלא מניה, ובגין דחלא דמאריה,
ישתכח לבתר דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא.
מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה, מאן אתר
שאר, ובאן אתר יכין פולחנא ליחדא שמא
דמאריה, הדר ואמר ביראה, ביראה הוא
שירותא מתתא לעילא עיי"ש. וא"כ יש לומר
שהתערוותא דלתתא הוא בחינת עבודת היראה,
והתערוותא דלעילא הוא בחינת עבודת אהבה,
ולזה אומר הוזה"ק שלא יכולים להשיג עבודה
באהבה רק שבתחילה יעבוד את השי"ת
מיראה.

מיישב קושיית הוזה"ק למה כתוב שני בני אהרן
ולפי"ז יש לתרץ ג"כ הקושיא של הוזה"ק
הנ"ל, מאי טעמא כתוב שנדב ואביהוא
הם שני בני אהרן, והא ידע דבני הווי. אלא
שזה ידוע בכל כתבי מרן האר"י"ל (עץ חיים שער
כט פ"ב ועוד) כי שם ב"ן הוא השם של התערוותא

דלתתא, בבחינת העלאת מ"ן, ועל ידו נעשה
היחוד העליון, ולכן כתבה התורה כאן בני לרמוז
למה שביארנו שכל עבודתם של נדב ואביהוא
היה במסירות נפש בדביקות בשם ב"ן, כדי
לעלות משם זה התערוותא דלתתא בחינת מ"ן
ויהיה היחוד השלם. וכל זה העלו עד בחינת
אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום (אבות א
יב) בחינת אהבה, בחינת עולם הבניה, וממילא
נעשה דבוק לחכמה כי הם תרין ריעין דלא
מתפרשין (זה"ק ח"ג ד.) בסוד דחילו ורחימו יחוד
או"א. ועי"ז נעשה היחוד הנורא של יראה
ואהבה בחינת מ"ן ומ"ד, והכול נעשה זכויות
(יזמא פו:).

וזהו ג"כ הבחינה של כל מיתת צדיקים שנעשה
התערוותא דלתתא, ועי"ז נעשה התערוותא
דלעילא, כמו עשרה הרוגי מלכות (שער הכוונות
תפילת השחר ד"א), שעל ידם יכולים להתפלל
ולעשות המצוות בשלימות.

ולכן מי שמתדבק לצדיק אמת, ולומד בספריו
הקדושים, והולך בדרכיו, אז הצדיק הזה
מעלה אותו עמו, ובפרט ביום דהילולא שלו
שאז עולה הצדיק במדרגה לפנים ממדרגה
כמבואר לעיל.

טעם עשיית סעודה ביזמא דהילולא של הצדיק
ולזה עושים ביזמא דהילולא של הצדיק
סעודה, כי הרי אמרו חז"ל במסכת מנחות
(יג.) בזמן שבית המקדש קיים מובח מכפר על
אדם, ועכשיו שאין בית המקדש קיים, שולחנו
של אדם מכפר עליו. ועוד אמרו חז"ל במסכת
חגיגה (יב ע"ב) שיש רקיע שנקרא זבול, שבו
ירושלים, ובית המקדש ומזבח בנוי, ומיכאל
השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן ע"ש,
ואומר התום' בסוף מנחות (קי ע"א) ד"ה
ומיכאל, יש מי שאומר שמקריב נשמותיהן של
צדיקים. וזהו הסוד של סעודת הילולא שנעשה
עי"ז העלאת מ"ן ביחד עם הצדיק, ועי"ז נעשה
כפרה וטהרה על האדם, וזהו שמיתת צדיקים
מכפרת.

הקב"ה יעזור שבזכותו הגדולה של אא"ז בעל
ההילולא שמסר נפשו על התורה
ועבודה, אז בודאי יהיה ג"כ התערוותא דלעילא
והשפעות טובות לכל אחד ואחד בבני חיי ומוזני
ברוחניות ובגשמיות, ונוכה במהרה לגאולה
השלימה בב"א.

נאמרו בשו"ט יזמא דהילולא של בעל היכל הברכה/
מקאמרנא י" אייר תש"ע לפ"ק

דברי פתיחה

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל פתיחת הזמן לרשת הכוללים זמן קיץ תש"פ

ולברכה, און דאס איז דער מיתוק פון די צרה.

דעריבער האב איך אריין געטראכט אין דעם יעצמיגן מצב, וואס קען זיין
דער דבר טוב פון די זאך, ווייל דאס איז ידוע אין חינוך הבנים,
אז דער עיקר איז דער התנהגות פון די עלטערן, ווי דער טאטע און
מאמע פירן זיך אויף, אזוי זעהן די קינדער און טוען די זעלבע זאך, איז
קען מען זאגן אז ווי באלד מען קען נישט קומען אין כולל לערנען, און
יעדער איינער וועט מיט האלטן דעם סדר הלימוד אין שטוב, דאס וועט
זיין דער גרעסטער חינוך פאר די גאנצע משפחה, די קינדער וועלן זעהן
דעם טאטן לערנען און דאווענען, אזוי קען מען זאגן אז דאס איז דער דבר
טוב וואס מ'קען ארויס לערנען, און מיט דעם וועט זיך אלעם נתהפך זיין
לטובה ולברכה, און דאס איז דער פשט ז'ממנה יושע'.

און כדי מ'זאל קענען ממשיך זיין דעם סדר הכולל, דארף מען הערן דעם
תוכנית פון די ראשי הכוללים שליט"א, וממילא אז מען וועט זיצן און
לערנען וועלן די נדיבים ממשיך זיין און שטיצן דעם כולל, און מ'וועט
קענען ווייטער ממשיך זיין על התורה ועל העבודה ווייל אם אין תורה אין
קמה.

דער אויבשטער זאל העלפן מען זאל קענען ממשיך זיין לערנען די
הייליגע תורה, ווייל די תורה איז דאך מגאנא ומצלא, און מען זאל
האבן רפואות וישועות, און זוכה זיין צו די גאולה השלימה בקרוב אמן.

בעזרת השם יתברך, אזוי ווי עם הייבט זיך אן א נייע זמן, זאל דער
אויבשטער העלפן, מען זאל האבן א געזונטער זומער, און קענען
ממשך זיין אין לימוד התורה, אזוי ווי ס'געווען ביז יעצט.

יעדער איינער ווייסט דאך וואס א מצב מיר געפינען זיך אין ארץ ישראל
און אין די גאנצע וועלט, און זיכער וועט דער אויבשטער העלפן,
אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק 'עת צרה היא ליעקב וממנה יושע'.

יעדער איינער דארף זיך בארעכענען אין דעם מצב, אז מען האט
פארמאכט די בתי כנסיות און בתי מדרשות און תלמוד תורה'ס,
לכאורה איז נאך נישט געווען אזוי קיינמאל, אבער אונז האבן אמונה
שלימה אז אלעס פירט זיך בהשגחה פרמית.

מ'דארף נאר חוקר זיין למה נעשה הרעה הזאת שאין כדוגמתו, לכן
דארף יעדער איינער זאך מחוקק זיין אין תורה ותפילה, כדי צו
ממלא זיין דעם חסר וואס איז דא אויף דער וועלט כדי סזאל זיין יסורים
של אהבה.

עם איז דא א ווארט פון הייליגער בעש"ט הקדוש זי"ע, וואס דער
הייליגער תולדות יעקב יוסף ברענגט אראפ, אז ח"ו ווען ס'קומט
נישט א גוטע זאך אויף א מענטשן, דארף ער וויסן אז אין די פנימיות פון
די זאך געפינט זיך א דבר טוב, און אז ער טרעפט די גוטע זאך וואס
געפינט זיך אין די פנימיות פון די זאך, ווערט אלעס נתהפך לטובה

ביאור למה צריך ציווי ליראה

שמעתי ממורי [הבעש"ט] (צפנת פענח בשלח), על ענין קושיא שמקשין הפילוסופים, מאחר שהקב"ה נקרא 'נורא' למה הוצרך לצוות על היראה, הא יבוא ממילא, מכל שכן מן מורא מלך ב"ו שהוא ממילא בלא צווי.

וביאר מורי, אית היראה ואית יראה (תקו"ז ה:). יש יראה מן ההעדר, שלא

יחסור לו עושר ובנים וחיים, ובהעדרם שוב אין יראה, וזהו יראה חיצונית שיש לכלב ולכלל בהמות. ויש יראה פנימית, לירא מן השם הנכבד והנורא, להתבונן בגדלותו ולירא מפניו, ואם הוא אין בו אלא נפש שאינה מזוכך, הרי אחוז ביראה דמלכות דעשיה, ושם כמה הסתרות ולבושים ואי אפשר לו להתבונן לירא מן גדולת אורו יתברך, ויש לו יראה פחותה כמו כל בהמה וחיה, ויראה זאת אסור לו לאדם לירא, כי ירא מן הקליפות רצועה לאלקאה לחייבא.

ולפעמים גם צדיק נופל מן המדריגה ואין לו יראה הפנימית, השי"י יד ימינו פשוטה שולח לו לצדיק יראה פחותה, ובוזה יאחז צדיק דרכו לבוא אל יראה הפנימית.

והשי"ת שואל ומבקש ממנו 'יראת מאלהיך' (ויקרא יט יד) יראה הפנימית, וזהו (דברים י יב) 'מה ה' אלהיך שאל מעמך', כי יראה חיצונית כבר יש לך על ידי חסד הבורא, ואז דבר נקל לך לבוא לידי יראה פנימית, וזה 'מה שאל כי אם ליראה את ה'', שתהפוך היראה שיש לך כבר ליראה את ה', כי תבוא לך בנקל, מאחר שכבר יש לך יראה חיצונית, כי רשעים אין להם יראה כלל, כי כבר מתים בחייהם, והם בהעדר החיים מה לו לירא עוד, אבל אתה יש לך יראה, אלא שתקח אותו ליראה את ה' אלהיך מלתא זוטרתא הוא (מגילה כה:). אחר שידע שזה ידו יתברך פשוטה לקבל ולעוררו בזה.

והנה, אם יודע מזה שזה חסד השי"י ואהבתו עליו, ששלח עליו יראה שיאחז צדיק דרכו ביראה פנימית, יקבל באהבה, ויאמין שבכל הסתרות וכסוים וחשכות שם אתו עמו השי"ת אלופו של עולם בכל תנועה, ממילא הוסר הלבוש והכסויים והחשכות, ובא לאור עליון אהבה, ומאהבה ליראה פנימית בגין דיאחז דכל עמו שלט (זוהר ח"א יא:), עקרא ושרשא דיהו רב למין לית אתר פניו מניה (תקו"ז קכב:), וכל זה תמצא בעיקב 'כי ירא אנכי אתו' ויירא יעקב' (בראשית לב יא) ונתעורר לתפלה אלהי אבי וכו' קטנתי והכל אתה עשית את עבדך, וזהו יתפרדו כל ארבע מאות איש שהם לבושין וכסוין לכסות השכל בהסתרה גדולה וכשנפטר 'יעקב נסע סכתו' (בראשית לג יז) יראה וראיה סוקה באור רוח הקודש ביראה פנימית, ודי בזה.

זהו ח"י ח"ד דף קצד:

יראה חיצונית ופנימית

ענין יראה שמעתי ממורי [הבעש"ט] (תולדות יעקב יוסף פ' ראה) לבאר ענין קושיית פילוסוף, מאחר שהקב"ה נקרא נורא למה צריך לצות בתורה על היראה, הא יבוא ממילא כמו יראת מלך בשר דם שהוא ממילא.

וביאר מורי, כי ענין היראה הוא ירא מן העדר כבוד ועושר ומיתות בנים ויסורין, ואחר ההעדר אין יראה, והנה יראה זאת הוא יראה חיצונית שהוא בכל הנבראים, האריה ירא מן מפגיע, וכלב מן האריה, ועכבר מן חתול, וכיוצא בזה באדם ירא מן פגעי הזמן.

עטרת-החסידות

וְיִרְאֶת מְאֹלְהֶיךָ אֲנִי הוֹי"ה (ויקרא יד)

ענין היראה

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

ולמעלה מזה יש יראה פנימית יראת הבורא יתברך, וכל יראה חיצונית הבאה אל האדם, הוא כדי לעורר אותו אל היראה הפנימית, והוא חסד השם שואל ומבקש מאדם שיתעורר מזה אל יראת שמים, וההעדר ביראה הפנימית שידבק עצמו אל חי החיים, ושם הוא העדר המציאות. וביראה חצונית, אם כבר מת אין לו יראה מן המיתה, ורשעים קרויים מתים אין להם יראה כי כבר מתו. ומה שהקב"ה מצוה על יראה, הוא על יראה פנימית, שמיראה חיצונית יתעורר עצמו אל יראה פנימית למנדע דאיהו רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין, ושיהיה ירא מן העדר החיים תורה ומצות כי הם חייך, וזהו כל ויירא שבתורה בשני יודין שיבוא מיראה חיצונית אל יראת פנימית יראת שמים ויתחבר יראה עם נורא. וכשמתגברין עליו הדינים, והיצר מתגרה בו לעשות עבירה אי אפשר לפטור ממנו אלא ביראה חיצונית, שידע ענשי גיהנם ומרירות מר ממות יטעום על כל עבירה וירד מנכסיו וימותו בניו.

ויש יראה דקה מזה, שירא שירד ממקום החיים תורה ומצות למקום המיתה והחשך, שיסתלק ממנו הקדושה והחיים. ויש יראה עלאה שזה עיקר החיים ואז מקבל הכל באהבה. ולכן בכל ויירא שבתורה שני יודין, חד נחה שבא ממילא מטבע, וחד יראה שאדם בוחר בחיים. ויעקב כשירא יראה חיצונית 'יוצר לוי' (בראשית לב ח) על זה.

'היכל הברכה' בראשית דף קצד:

ע"י יראה פנימי נפטר מיראה חיצונית

אמר אבי מורי הגאון הקדוש מוהר"ר אלכסנדר בן הינדא שעה אחת קודם פטירתו בסעודה שלישית שנפטר בשנת ר"ב שליו"ם במוצאי שבת, יום אחד ועשרים באב.

על פסוק (דברים י יב) 'מה ה' אלהיך הכל שואלי ומבקש 'מעמדך' שתהא כמותו, מה הוא רחום אף אתה וכיוצא בו, בכל מדות מבואר בספר 'תומר [דבורה] מהרמ"ק', 'כי אם ליראה' לא שייך לשאול ממך, כי אצלו יתברך לא שייך יראה, כי שם העדר המציאות והבן היטב. וכשבא אדם ליראה פנימית, נפטר מיראה חיצונית, ובא לאהבה גדולה למסור נפשו על קידוש השם.

ואמר לי דודי מורי ורבי [צבי מזידיטשוב] שראה בחלום לרבו רבינו מוה' יעקב יצחק נ"ע מלובלין, ואמר לו שהרב מקאמרגא מוה"ר אלכסנדר נפטר ביחוד עשרה הרוגי מלכות.

'היכל הברכה' במדבר דף צ.

אי אפשר להשיג שום חכמה בלי יראת העונש

ר"א בן עזריה אומר וכו' אם אין חכמה אין יראה אם אין יראה אין חכמה וכו' (אבות ג יז). 'אם אין יראה' חיצונית יראת עונש 'אין חכמה', כי צריך מקודם להשיג יראת העונש, להכניע כל תאות רעות ולישרוף כל מחשבות רעות, ולהכניע כל מדות רעות אהבות רעות, ואח"כ ישיג פנימיות חכמה עליונה. אם אין לו יראה חיצונית, אלא הולך תמיד משחוק מנעוריו ובשמחה ובהרחבה קודם שהשיג בחינת חכמה, אז לא ישיג שום

חכמה ושום חסידות, אלא ילך בחושך, אם אין יראה עכ"פ אי אפשר חיצונית להשיג שום חכמה, ואם אין חכמה אין יראה הפנימית.

'נוצר חסד' אבות ג, כא

מדריגה הגדולה של היראה

בני חביבי, המדריגה הגדולה שבכולם הוא היראה הגדולה, שיאחזו בכל עת חיל ורתת ופחד מגדולת הבורא ב"ה לירא ולפחד, ודי בזה למשכילים ועובדי השם באמת והמ"י.

'היכל הברכה' בראשית דף לא.

יחשוב אילו היה צדיק עומד נגדו

ומכש"כ שהשי"ת רואה הכל

ובכל רגע יהיו עיניך ולבך כאלו רבינו יצחק לוריא עומד נגדך, או מרן הריב"ש זצ"ל, שהיו אומרים לכל אדם, מה שעבר עליו מן המחשבה והמעשה מעשרים שנה ועד היום במספר מכוי, מכל שכן תדמה ותתבונן בנפשך, שהאל הגדול ברגע קטן צופה כל מה שחשבת ועשית מיום הבראך ועד עתה, ותכבוש יצרך ותסיר ממך כל הפתיות של היצר הרע.

'נתיב מצותיך' אמונה א, י

אף שאין התכלית לעבוד ביראת העונש

אבל צריך להשתמש בה להסיר התאוות

אתה אחי תשכיל, אף שיראה תתאה יראת עונש מלכות דעשיה, נקרא בדברי מרן שהירא ממנה עובד עבודה זרה, אעפ"כ האי שלהובא דיראת עונש מועיל למחוץ ראש הקליפות, ולהסיר כל תאות רעות, חוץ מרשעים שבחיהן קרויים מתים (ברכות יח:), ואחר ההעדר אין להם אפילו יראה זאת, כי 'אין חרצובת ובריא אולם' (תהלים עג ד), כי באמת אף יראה זאת קדוש יאמר לה, אלא למי שנובד בבחינה זאת יקרא עובד עבודה זרה, אבל מי שמשמש בה להסיר מסך חומר עב וגס ולהסיר הרע, קדוש יאמר לו, ובחינה זאת מטהר לטמאים ומטמא לטהורים, שהירא ממנה עובד עבודה זרה, 'רק ביראת יהו"ה כל היס' (משלי כג יז).

'אוצר החיים' במדבר דף קלו.

עיקר היראה בגין דהוא רב ושליט

דע, דכתיב 'יראת מאלהיך', דמשמע מקצת בכיכול. אבל הענין כי יראה היא במלכות, והמלכות דעשיה אף שהיא מן הקדושה אין לו לאדם הישראלי לירא ממנה, מפני שהיא בלועה בעמקי קליפות דעשיה, ושם הרע מרובה, ואם ירא מאותו המלכות שאורה מועט, אין זה אלא יראת עונש ומרה שחורה הרי הוא ירא מהקליפות. אבל לאכפייה להון, כגון שמתגברין על האדם מאוד לאיזה עבירה, מנהי וביה ליוול ביה נרגא (סנהדרין לט:). הותר אף יראה זאת, שהוא גם כן עבודה, כטעם (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, שמתלבשת בקליפות לאכפייה להון. כן אדם הישראלי הותר לו לפי שעתא וזמנה לאכפייה להון, דהוה כמציל מידם.

אבל עיקר עבודה והיראה והבושה והכנעה, הוא ממלכות דיצירה ולמעלה כל אחד לפי מדריגתו, ומלכות דיצירה גם כן יראת עונש משיתין פולסי דנורא, אבל היא זכה בלתי מרה שחורה ועצבות שזה קליפה גמורה מעורב טוב ורע, ולמעלה ממלכות דיצירה הוא יראה עלאה, בגין דאיהו רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין (זוהר ח"א יא:), ודא 'מאלהיך', לאפוקי מלכות דעשיה ששם נעשה הדין ע"י הקליפות, וזהו היראה של האמות. 'אוצר החיים' ויקרא דף רט.

אף כשהשיג יראת הרוממות

עדיין צריך ליראת העונש

יש יראה בבחינות הגדלות, בגין דאיהו רב ושלט, עיקרא ושרשא דכל עלמין (זוהר ח"א יא:...) ובא המצוה לקצור כל השדה, לצאת מבחינות קטנות ועיבור יראה תתאה, אית יראה ואית יראה (תקו"ז ה:), להעלות נפשו לכלי מוחין דגדלות יראה עליונה, אבל אעפ"כ ניח מעט דמעט אחד מששים, בסוד יראת עונש למינדע דאית דין ואית דין במעט דמעט לירא מהרצועה בשביל עני וגר, כי יש כמה נשמות בירידה, והצדיק צריך לירד להעלות נפש כל חי, ואז ישמש ביראה תתאה במעט דמעט בסוד עיבור וקטנות.

'אוצר החיים' ויקרא דף קנד:

הש"י מצמצם יראתו על אדם הרוצה לעבור עבירה

ידוע מדברי מרן אלקי הבעש"ט נשמתו בגניז מרומים (מאור עינים פרשת בראשית) על פסוק (שיר השירים ב ט) 'משגיח מן החלונות', שהבורא ברוך הוא מצמצם יראתו מלכות שמים על האדם שהולך לעבור עבירה בסתר, שכל שעה נדמה לו ומתיירא שלא יראנו אדם, ומדמה בדעתו ומתיירא כאלו אחד רואהו, ועל ידי זה נופלת עליו היראה כאלו אחד רואהו, מפני שכל הקדושה מסתלקין בעת החטא, אבל מלכות שמים שהוא בגלות, בהכרח מתלבשת בכל הבחינות, כטעם 'חטאי' שיש בו אלף שאלופו של עולם מתלבש שם, דאם יסלק חיותו יהיה כלא היה, ובוה קורין אותו המלאכים מלך עלוב, והאדם העובר עבירה (אינו) [אינו] יודע שהיראה עליונה מצמצמת עצמה וניפרוד מדודה, כדי שישבו ויפרשו מעבירה, מחמת גודל רחמנות על האדם מצמצם עצמו כביכול לשפלות כזה.

ושמעתי **ממורי** (תולדות יעקב יוסף בראשית א') כי אלף הוא סוד אלופו של עולם טמיר וגניז בגויה, ואות בית הוא שני אלפין עד אות תיו ארבע מאות אלפין, ושורש אותיות התורה שקרוב יותר אל חיות אלהות הוא אות אלף, ואחר כך יורד והולך ומתלבש זה בזה, ונתרחק מן החיות עד אות תיו שהוא מלכות שבמלכות שמתלבש תוך מחשבות רעות וזרות. וכאשר יתן לבו על גלות השכינה, שיהיה ניצוץ השכינה מתלבש תוך כיעור ודבר מאוס כזה יתחד חרדה גדולה, ואז יתפרדו כל פועלי און (תהלים צב ז) ונתברר ניצוץ הקדוש ונתחבר למעלה אל החיות, והוא גאולה מהשביה תשובה הא לקשר עצמו עם האותיות ולהעלותן במחשבה עד מחשבה עליונה, ואז מעלה על ידי תשובה את בחיות אות תיו שנתלבש במקום כיעור בחיות של עבירה, ועל ידי תשובה מעלה עד שמהפך אל חיות אלהות לתורה ולמצוה יראה אהבה, כי מעלה אהבות ויראת הגרועים אל הקדושה.

וזה שרמז מרן במשל (ע"י דגל מחנה אפרים הפטורת כי תבוא) המבואר במצות שילוח טמאים, כשנכנסו לפני ולפנים אז רואה שלא היה כלל חומת ומסכים אלא הכל גנות ופרדסים, כי כשנופל לאהבה רעה, הוא באה לפתוח לו שיבוא לאהבת השם, ואם היה הרשע כשבלבו בוער בו באהבה עזה לעבירה, היה מהפך זה על ידי יראה תתאה, שמצמצם עצמו עליו להפכו לאהבה עליונה, וביניקל לו להשגה גדולה ברעג אחד להשגות רוח הקודש על ידי התדבקות עצמו אל שורש אהבה והתענוג, וכשעושה תשובה עיקר להעלות אות תיו שפגם בה אל שורשה, כמאמר הנביא (איכה ג, כא) 'זאת אשיב אל לבי, שיכוין על ידי תשובתו

להעלות ולחבר מדריגה התחתונה שבמלכות, שהוא אות תיו עם זי"ן מדריגות שלה, אל אות אלף פלא עליון. כידוע מדברי **מרן אלקי** עיין תולדות [יעקב יוסף פרשת] אחרי קרח שמעתי ממורי, כי תיקון בעלי תשובה, עיקר על ידי גדולי הדור להעלותו ולקשרו בשורש.

'אוצר החיים' במדבר דף כז.

צימצום היראה כדי שלא יחזור לשורשו מרוב התלהבות

יש עוד יראה עלאה שהקב"ה שואל מעמך 'את יהוה אלהיך תירא' (דברים ו יג), 'ליראה את יהוה אלהיך' (שם י ב), והוא כמו שאמר צדיק אחד, אחרי מות שני בני אהרן, אחרי מופלג שהיה המיתה מופלג ורחוק מהם, שהרי בכל יום ובכל שעה בקרבנם לפני ה' וימותו, והוא הביטול במציאות החיות רצוא (יחזקאל א ד) לחזור לשורשו, ונעשה אין אפר בעלמא, מיתוק הגבורת והיראה יראת יהוה לחיים (משלי יט כג).

וכשבו למדריגות 'אין', אפר בעלמא, אז אינו מחזיק לעצמו כלום, ורוצה לחזור לשורשו בגודל התלהבות אש, לצרור את נפשו את יהוה אלהיך, אלא שהיראה מצמצם אות, שמחים בצאתם וששים בבואם כשחוזרין אל כליון, וזהו היראה שהקב"ה שואל ומבקש מאתנו לבא למדריגה זאת. **'אוצר החיים' במדבר דף קלו.**

יש יראה שהיא עצבות

'את ה' אלהיך תירא' (דברים ו יג), פירוש כמבואר בזהר סבא ויקהל, כי לבושים דמלכות דמלכות דעשיה מעורב מאד ברע, עד שאי אפשר לכה אנושי לברר, ושם יראה רעה מאד שהיראה הוא מרה שחורה ועצבות חשך הרבה, והרי הוא כעובד עבודה זרה מרוב הרע דלשם, על כן צריך לידחות לגמרי יראה כזאת, כי אין בה טוב רק רע, ומעט טוב שיש שם בחד פרישו יתברר לעתיד על ידי הקב"ה בעצמו, וכיון שיש בחינה שהוא עבודה זרה והרי עבודה זרה כצואה שאין בה שום בירור וצריכין לידחות לגמרי, לכן פירש לדרוש (פסחים כב:).

ומבואר שם 'יראת מאלהיך' (ויקרא יט יד) משמע חלק ולא מכל, כי יש מלכות דמלכות דעשיה הלבושים רוב רע גמור, לכן אין לירא משם, אעפ"י שהפנימית כולו אחדות אלהות 'מלכותו בכל משלה' (תהלים קג יט), ושם אמרינן בגמרא אם ישאל לך אדם איה אלהיך, תאמר לו בכרך גדול של רומי (ירושלמי תענית פ"א ה"א). אעפ"י הלבושים רע מאד, ואם ירא שם הוא יראה פסולה עצבות ומרה שחורה יראה רעה, וזאת היראה צריכת לידחות לגמרי, כי לבוש זה יראה הוא רע לגמרי עבודה זרה שאין שם שום בירור, ולעתיד הקב"ה יבער רוח הטומאה ויוצא מעט טוב מלבושים אלו. ועיקר היראה הוא במלכות דיצירה יראה כשירה לרבות תלמידי חכמים (פסחים שם) העוסקין באיסור והיתר ביצירה, צריך לירא משם ומחם יראה טהורה, והם מעבירין מבני ישראל יראה של אש חשך עצבות וחשכות, וממשיכין יראת ה' לחיים.

'זהר חי' ח"ד דף כז.

היראה היא כלי לקבל את השפע

יראה הוא כלי רי"ו לקבל אור עליון, שפע והארה היורדת מן השמים דרך לבוש אלוה כמבואר בלק"ת וירא, ואי אפשר לקבל הארה עליונה טפת החסד שהוא אור צדיקים ישמח, אם לא שיהיה כלי יראה, וליראה לזכך עצמו שיהיה כלי מזוכך לשרות עליו הארות השכינה, צריכין

פרישות הרבה וכמה סיגופים שיזכך חומרי העב והגס, שיהיה כלי מוכשר, וכשיש לו כלי אהבה והארה באה ממילא, שנופל עליו אור עליון, לכך בקדמיתא בעי יראה ורעה ופרישות, ולבטח ישתכח דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא.

'זהר חי' ח"ה דף נה.

יראת הצדיקים שאין מאמינים לעצמן

כי אדם יוכל להיות עובד הש"י בתענית ופרישות ובטהרה, ולומד כל היום בתפילין ומתפלל בדביקות ואהבה ואור וחיות, אעפ"כ אל יאמין לעצמו כלל, כי כשמבחינין עבודתו למעלה, אזי אפשר שלא ישאר לו כלום, כי בהעלם ענינו כוונתו להיות רב ורבי ורבן, ובקל יוכל לידחות...

כמו שאמר מרן **הריב"ש טוב**. (דגל מחנה אפרים ליקוטים ד"ה ועוד) דא שווער איך אייד, שיש איש בעולם ששומע תורה מפי הקב"ה ושכינתיה, לא מפי מלאך ולא מפי שרף, ואינו מאמין בעצמו שלא ידחה מאת הקב"ה ח"ו, כי בקל יוכל לדחות מאת הקב"ה לנזקבא דתהומא רבא ר"ל...

'זהר חי' ח"א דף לד: ריב. רטו.

יראת הצדיקים מקליפת נגה

התדע בני חביבי מה שאמרנו על פסוק 'ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא' (ויקרא יג, מ), שיש במדרש (ויק"ר כד ד) שעי"י פחד גדול נמרטין השערות, כמבואר שם על אחד, שהיו קורין אותו מרוטה, ויש צדיק כמו רבי **חייקא המדורא** זצ"ל שנפלו כל שערות ראשו מפחד השם יתברך, ובדאי הוא מדריגה גדולה, 'ואם מפאת פניו' שהוא האהבה 'מרט ראשו' נופלין ממנו כל מותרי תאות עולם הזה, בודאי 'טהור הוא', מה כתיב בתריה 'וכי יהיה בו נגע לבן אדם צרעת, טמא הוא, טמא יטמאנו הכהן' שאף שעומד במדריגה הגדולה, עדיין יכולין להתאחו בו איזה טעות מקליפות נגה ונקרא טמא מטומא, ולכן יבדוק נפשו תמיד, ויברר המדות שלו בהכנעה אמת ובאהבת ישראל, ויעמוד בכל הנסיונות שעוברין עליו, ויקבל בזיונות באהבה וחובה ואז הרע יפול למטה, והטוב יתעלה ועיקר שיהיה דבוק בצדיק הדור באמת באמת ובהכנעה ובלב אמת ואז ינצל מכל אלה.

'נתיב מצותיך' אמונה ג, כו

ע"י יראה זוכה לענוה ומדות טובות

כי העיקר אדם בתורה ומצות 'יחמת אדם תאיר פניו' (קהלת ח א), לקבל עוצם אור וחיות אלהות בתורה ומצות, וזהו ממש חיות אדם הישראלי, אשר אין נועם וועג בעולם הזה ובעולם הבא כזה, ואי אפשר לזכות לזה האור והחיות אלא על ידי יראה, כי על ידי יראה מסיר מעליו כל המחשבות רעות וכל המדות רעות בצער ובסגופים שלא ליהנות ממותרי תאות טנופי עוה"ז, ואח"כ יזכה לטעום אורו יתברך.

ועל ידי גודל האור והחיות הבא ממחשבה חכמה אבא, ממילא נתברר לבו לתכלית הטוב, ונופלין ממנו כל התאות רעות, ומאירין עליו כל המדות טובות, להיות שפל ונבזה בעיני עצמו בטל ומבוטל, לב נכנע ונשבר אין ממש, ועל ידי כך עאל בכל תרעין ולית דימחי בידיה, כי על 'אין ונכנע' אין מי שיקטרע עליו, ופניו מאירין מאור השכינה באהבת כל ישראל אהבה עזה, ומוחל על עלבונו, ואין מרגיש כלל בחרפת המחרפין ומדברין עליו סרה ורע, וכל זה מגודל האור והחיות, וצריך להקדים היראה 'יחכם ירא וסר מרע' (משלי יד טז) זה השער לה'.

'זהר חי' ח"א דף ל.

שולחן-הטהור

תשובה מרבינו הגאון הקדוש רשכבה"ג מרן רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דין בהמה שנמצא מים בחלל הגוף וגם הייתה משתינה דם^א.

דין בטריפות הריאה

והרי כמה דברים שיודע אני בעצמי שהרבו מחברי זמנינו פטפוטי דברים, בפרט בענין טריפות הריאה, ולא מלאו לבי להקל ולחלוק עליהם, כגון בענין מזייע דם תחת נתק ובשר בלוי^ב, שהוא כשר בלי פיקפוק, שאין שם נקב חם וחלילה, אלא מזייע מנזקים טבעיים, והארכתני בזה שהוא כשר בראיות ברורות, אעפ"כ לא מצאתי עצמי להלכה ולמעשה, אלא אני מצוה להשוותים שיקילו בזה בכל אפשריות. וכיוצא בזה לאלפים סברות כרסיות של אחרונים, דוקרין הלב והמרה ומבלבלין הדעת.

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

ולא היה נקוב נמצא שם מים, והתיר רב אחד, ולמדן אחד חלק עליו. ע"כ. ונבאר בהמשך דעתו בזה.

ג. נבאר הדין והדעות בזה. בענין אם נמצא על הריאה קליפות כמו נתק, קולפין אותן ונפחין הריאה, ואם נמצאה תחתיהן שלמה כשרה, כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן לח ס"ה) וז"ל: יש בה קליפות כמו נתק והיא שלימה כשירה. ועוד מבואר בשו"ע (יו"ד סימן לט סכ"ה) ריאה שנמצא עליה כמו חלב כיסוי, והוא בשר בלוי, קולפין אותו מעליה ואם הריאה תחתיו שלם ויפה, כשר, מיהו צריך לבדוק הריאה בנפיהה.

ודנו האחרונים אם אחר שקלפם מזייע דם תחת הנתק ובשר בלוי. ראשי המדברים בזה הם ה'לבושי שרד' וה'בית אפרים', דעת ה'לבושי שרד' (סימן לט ס"ק רג) להקל בזה. ותוכן דבריו, כיון שבדוקין בפושרין אינו מבצבץ, מזה נראה שאין הדם בא על ידי נקב שבריאה, אלא זיעה הוא כמו שיוצא זיעה על בשר בעל חי בלי שום נקב רק מהנקבים הטבעיים שבכל גשמי, כמו שאמרו חכמי הטבע שבכל גשם מלא נקבים דקים (הנקראים נקבי הפארוס) ומחמת הולשא בעלמא מזייע, וכן הריאה. ולפי שהיא אדומה כאחינא סומקא, לכן הזיע שלה גם כן אדום כדם אבל אינו כדם ממש שכתב הט"ז (יו"ד סימן לו סק"ג). אך כיון שהוא דבר חדש שלא נמצא בשום פוסק, לכן יש לשאול ברופאים מומחים, אם יאמרו שאפשר שיוזיע הריאה טיפי דמים אדומים בלי שום נקב, אז תולין בהכי וכשר בהפסד מרובה, כיון שבעלי התלמוד וכל הפוסקים הראשונים ואחרונים לא נתנו בדיקה לנקב רק אם יבצבץ, אם כן נקב קטן שאינו מבצבץ אין לחוש לו. אכן אם יאמרו הרופאים שאי אפשר שיוזיע הריאה טיפי דמים בלי נקב, יש להטריף, עיין שם באורך.

דעת ה'בית אפרים' (סימן לו סעיף ז, ובסימן לח סעיף עג) להטריף בזה. ובשו"ת החדשות שלו (סימן יט) הביא דברי ה'לבושי שרד' הנ"ל והשיגו, ותוכן דבריו: כיון דמקנהין הטיפי דמים והם חוזרים ובאים, דנראה מזה דמן הריאה קאתו, אין מקום לתלותן בזיעה אפילו בחיי הבהמה וכל שכן לאחר מותה, דאין ספק כי מינה לא תזיע, שהרי אפס חום הטבעי. ומה שאינו מבצבץ יש לומר בפשיטות משום דהדם סותם הנקב. ומה שכתב ה'לבושי שרד' לשאול ברופאים, דחה גם זה וסיים: דהמיקל בזה תהא אחריתו כ'טבחי צפורי' (ויק"ר ה'ו). רק אם אירע שאחר הקינוח אינו חוזר ויוצא ועולה יפה בנפיהה ובדיקה, וכן

ב"ה. יום א' (פרשת) פנחס תרכ"ז לפ"ק פה קאמארנא

שלום וישע רב, לכבוד נכדי היקר כתר ראשי בבת עיני, ה"ה הרב החריף המפורסם, בקי בנגלה ובנסתר, ותיק וחסיד ועניו, כבוד קדושת שמו מ' אלכסנדר צבי [קלינבערג] נ"י, האבד"ק וואלאווע והגליל יע"א^ב.

הנה בני חביבי, מתרעם אני עליך הרבה מה היה לך זה, כי עדיין אתה רך בשנים לעמוד ותסמוך עליך נגד מחברי זמנינו, והיה לך להחמיר כדעתם, שאם נמצא מים (בבהמה) ולא בדק האברים (ה)פנימיים, טריפה.

א. לשון השאלה חסר, וכפי הנראה מתשובת רבינו, השאלה היא בבהמה שנמצא מים בחלל הגוף וגם הייתה משתינה דם. וצדדי השאלה הוא, א' כשנמצא מים בחלל הגוף, מה החששות בזה, האם צריך בדיקה באבריה הפנימיים, ואיזה איברים הפנימיים מעון בדיקה, והאיד צריך להיות הבדיקה, והאם אנו בקיאים בבדיקה זו. ב' שהבהמה משתינה דם, מה הדין בכים השתן שלם, ומה הדין כשלא בדק כים השתן.

ב. תשובה זו מובא בספר 'זכרון דברים' חלק שני דף י', והוא שו"ת מהגה"ק רבינו אלכסנדר סענדר מקאמרנא זי"ע, ומבנו הגה"ק רבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע בעל ה'היכל הברכה', הספר יצא לאור ע"י הגה"צ רבי אלכסנדר צבי קלינבערג זצ"ל, בשנת 'עין הדעת' תרל"ט לפ"ק, בהסכמת הגה"ק רבינו אליעזר צבי מקאמרנא זי"ע בעל ה'דמשק אליעזר' על הזוה"ק.

הגה"צ רבי אלכסנדר צבי קלינבערג זצ"ל, בן הגה"צ רבי מנשה יעקב קלינבערג זצ"ל חתן רבינו ה'היכל הברכה' מקאמרנא זי"ע, חיבר ספר 'דמעות שלש' על מגילת איכה, ויצא בשליחות רבינו ה'היכל הברכה' מקאמרנא זי"ע לכהן האבד"ק וואלאווע שבמחוז מארמארוש. וכן רבינו מזכירו בהסכמתו לזכרון דברים' חלק ראשון, הרב הגדול החריף ובקי מלא תורה ונעים עלי ביותר מוהר"ר אלכסנדר צבי אב"ד דק"ק וואלאווע וגלילות מיידיאן מארמארוש. בשנת תרל"א לאחר הסתלקות הותנו הגה"צ רבי יעקב קלוגר אב"ד סאנדאווע ווישנא שבגליציה, נקרא למלא את מקומו לכהן האבד"ק סאנדאווע ווישנא שבגליציה. וכן בזכרון דברים' חלק שני דף יב מזכיר שם עירו ווישנא. וראה כמה תשובות אליו בשו"ת 'מהר"ם שיק' (יו"ד סימן ע"ז ע"ז ע"ח קע"ט ר"ע, חו"ט סימן ג'), בהיותו עוד אבד"ק וואלאווע. ובשו"ת 'בית שערים' (יו"ד סימן תל"ח) בהיותו אב"ד סאנדאווע ווישנא.

ויש לחוסף. שגם אותו שאלה ששאל נכד רבינו הנ"ל לרבינו שאל גם מה'מזרחים שיק' לחוות דעתו, וגם היה באותו זמן ששאל אותו מרבינו. דהרי תשובת רבינו הוא מיום א' פרשת פנחס שחל בהודש תמוז בשנת תרכ"ז, ומובא בשו"ת מהר"ם שיק (סימן עז). וזה לשון התשובה: בעזרה"ת ער"ח תמוז תרכ"ז לפ"ק חוסט יע"א. החיים והשלום וכל טוב להרב המופלג שלשלת היוחסין מוה' אלכסנדר צבי נ"י אבד"ק וואלאווע יע"א. ועל אשר שאל בבהמה שהשתנה דם ובדקו כים השתן

שולחן-הטהור

להלכה למעשה ראוי להחמיר בחכמי הזמן

בדין בהמה שנמצאת דם

והנה בענין שהיה [הבהמה] משתי דם, וגם נעצר השתנה מעת לעת, והשו"ב בדק בכים השתן והיה שלם, מזה אינו צריכין לדבר, כי הוא כשר לכל האחרונים בלי פיקפוקי, אף אם אירע שלא בדק כים השתן כשר בלי פיקפוק, לכל המורים כהלכה כידועי, כי הספרים לפניך.

בדין בהמה שנמצא מים בחלל הגוף, וביאור דעת הבי"ח

אבל בענין מזה שנמצא מים בבהמה, הראשון מדבר בזה אחד קדוש אדונינו הבי"ח (שו"ת ישנות סימן קנז): בענין עוף שצבתה בטנה. ודע לך שזה ענין ברור וידוע, שגם כים השתן אינו שואב המים לתוכו דרך שום נקב, אלא מכה המעכל והום, שואב דרך נקבי הטבעיים המים

מסגרת השלחן

לריעותא אין להתיר. אמנם רבינו סובר דלא אמרינן בזה שהם תרתי לריעותא, כיון שאין בכל שאלה בפני עצמו ריעותא. וע"ע עיקרי דינים בתרתי לריעותא מתי אמרינן בפ"ג (סימן לו משב"ז סק"ג).

וזה לשון הבי"ח בשו"ת (ישנות, סימן קנז): כתבת עוד מעשה בתרנגולת שבטנה צבה, וכשקרעוהו לאחר שהיטה זב ממנה מים זכין הרבה, ונראה לך לטרפה שמא ניקבה השלפוחית ומי השתן היו מתמצין לבטנה דרך הנקב, והבאת דעת רבינו הננאל (הובא ברא"ש חולין פ"ג סימן מה) דמטריף, ושאלת מה אני בדבר זה.

נראה מדבריך שלא חששת לדקדק היטב באיברי התרנגולות, שהרי נגלה לעין שאין לה השלפוחית שמי רגלים והיו נקווין לתוכה, וכמדומה לי שלא נמצא כן לשום עוף בעולם, ור"ח שמטריף בבהמה קמירי, ואף בבהמה גופיה לא נמצא טריפת זה בנגמרא, ולכך נחלקו עליו מקצת הגאונים, כמו שאמר הרא"ש (שם).

אלא שנראה לי לתת טעם לדברי ר"ח, דמדתנן בפרק אלו טריפות (חולין נד) נישלה האם כשרה, ותנא היא האם היא טרפחת היא שלפוחית, ואיכא למידק מאי קמ"ל, ולכך פירש ר"ח דאשמעינן דשלתן אחד הם, ושלא נטעה דהטרפחת שהורה בה להיתרא או השלפוחית הוא נאמר על השתן דאיהו נמי כשירה, דזה אינו דהטרפחת והשלפוחית שאמרה בה להיתרא היא האם, אבל השלפוחית שמי רגלים נקיים לתוכה טריפה בניטלה. והמדומה לי מכתבך שמעית בדברי התוספות (נז: ד"ה איבעיאי להו) שכתבו בשם ר"ח דפסק בטרפחת העוף לחומרא, ודמית בדמיונך שזהו השתן שהמים נקוין לתוכה, ואינו כן, אלא דברי ר"ח הם בשלל של ביצים שמתוכה נוצר העוף, ובההוא קאמר ר"ח דטריפה, אף על גב דבהמה כשר בניטלה האם, מ"מ בעוף דומר חיותא יש להחמיר, אבל במקום שמי השתן נקווין לתוכה לא נמצא לראשונים ואחרונים שהזכירו בדבריהם מה דינו בעוף, וזהו מפני שלא נמצא כן לעופות כדפרישית.

ואם היה מעשה כזה בא לדי, הייתי בודק במעיים ובריאה שלה אם נשתנו מראיהן או נתמססו או שום ריעותא, וכן ככל האיברים שהנקב מטריף בהם, ואם נמצא להם ריעותא הייתי מטריף זו, ואם לא נראה להם ריעותא לא הייתי מחזיק טריפות ממקום למקום, ותלינהו דהנהו מים זכין באו מהמת חולי שנפל בבשר, וכדרך הנפוחים שנשפך להם מים בין עור לבשר, ואין לנו להוסיף על הטרפיות, מ"מ הכל לפי ראות עיני המורה, והמחמיר לעצמו קדוש יאמר לו, אבל לאחרים אין להחמיר כלל. ע"כ.

ובשבוע זאת הגיע לי איזה ענין הלכה מוגאני הזמן, אשר הייתי מוכרח להשיב, והשבתי לו בראיות צודקת שאין ממש בדברי חכמי הזמן, אעפ"כ להלכה למעשה נחמיר כדבריהם מעט. ומכל שכן בענין כזה, שהרים גדולים עצומים וקדושים דברו בזה, ומי הכריח לך להכניס ראשך ביניהם של הרים הגבוהים.

בבהמה שנמצא מים בחללה, יש להקל לצורך שבת ובהפסד מרובה

אבל אחר העיון, האמת יפה הורית, עד שמהיום והלאה אם יארע לך שיהיה מים בבהמה, ואירע שלא בדק, תוכל להכשיר לצורך שבת, ובפרט בהפסד מרובה גם כן, ותאמר כך הורה הזקן זקני, שתהלה לאל דעתו השפל כדעת רוב סנהדרין.

אם יש לתלות הזיעה במשמוש ידיים, יש להקל בהפסד מרובה ובצירוף כל הבקאים עיין שם באורך. מובא בקיצור ב'פתחי תשובה' (יו"ד סימן לט סק"ז).

אלה הם ראשי המדברים בענין זה, ואחריהם נמשכו הרבה מוגאני בתראי, יש שהקילו כדעת ה'לבושי שרד' ויש שהחמירו כדעת ה'בית אפרים'. ואלו הן המקילים בזה: בשו"ת 'שוב טעם ודעת' (מהדורא קמא סימן נט) להגאון ר' שלמה קלוגר, וע"ע שם (מהדורא ב' בקונטרס אחרון סימן סו), שו"ת 'עונג יו"ט' (יו"ד סימן עג) שו"ת 'בנין עולם' (יו"ד סימן יז), שו"ת 'שאלת שמואל' (סימן נז), וראה 'מנחת יוסף' (סימן לט קונטרס אחרון אות ל) שהביא בשם הגר"ש ז"ל בעל השלחן ערוך הרב שכתב ד' תשובות להתיר בזה גם כן. ואלו הן המחמירים: 'מאירת עינים' (שורש ד ענף ג ס"ק יח) להגאונים ר' מרדכי זאב אימינגא ור' יוסף שאול נמנון השואל ומשיב. 'דעת קדושים' (סימן לט ס"ק פא), 'ערוגת הברוש' (סימן לט אות ט), ובשו"ת 'דברי חיים' (יו"ד סימן ל). שו"ת 'בגדי ישע' (סימן ה). וראה עוד באריכות ב'מנחת יוסף' (שם) צדדי האוסרים והמתירים, עיי"ש.

ד. בענין בהמה המשתנת דם. בספר 'לחם הפנים' (סימן מה סק"ד) כתב, וז"ל: שורים המשתנים דם הוריתי לבדוק כים השתן וכו', אם לא ניקב מותר באכילה וכו', דכל הגידים נקבצים לשם ותלינן שהדם בא מן הגידים שניתקו מעבודת פרך, וכן נמצא בספרי רפואות. ומהאי טעמא כתבו לעצור הדם באדם, ליקח סמרטוט ולשרותו במים קרים מאד ולכרוך סביב גיד האמה ונעצר הדם בדוק ומנוסה עכ"ל. והביאו ה'בית לחם יהודה' (שם סק"ד) ו'באר היטב' (שם סק"ג) ו'שפת דעת' (שם סק"ה) בקצרה. ולענין פרות ראה ב'מקדש מעט' (שם סק"ג) ו'גידולי הקדש' (שם סק"ג) עיי"ש.

ה. בדיעבד אם לא בדק כלל כים השתן. ב'שפת דעת' (סימן מה סק"ה) כתב להקל בזה בהפסד מרובה. וה'מקדש מעט' (שם סק"ג) כתב להחמיר גם בהפסד מרובה. ובי'שועות יעקב' (שם סק"א בסופו) כתב שבתשובה האריך והעלה להקל אם יסכימו עמו עוד שני חכמים, עיי"ש. וראה ב'ערוך השלחן' (שם סק"ג) שכתב דהשתנת דם אינו ראייה על נקיבת הכים, דאנו רואים כמה פעמים שהבהמה משתנת דם ואחר כך פוסקת, וגם באדם לפעמים הוא כן, עיי"ש.

ויש לציין דעת ה'מזהר"ם שיק' מה שהשיב בענין שאלה זו לנכד רבינו בשו"ת מהר"ם שיק (סימן עז). ועיקר דבריו, דכל שאלה בפני עצמו היה כשר, דהיינו אם היה רק מים בחלל הגוף או רק משתינה דם היה כשר, אמנם מכל מקום סובר שהם ריעותא, ולכן כיון שנמצא בה תרתי

~~~~ שולחן-הטהור ~~~~

שהנקב פוסל בהן, דילמא על ידי אריכות הזמן ועמידות מים בכטנה הצבה, נשתנה מראה, וכיון שיש שינוי מראה, חיישינן שנתמסמם אבר אחד מהמים שהיה שרוי זמן רב במים. ואי ליכא ריעותא, בודאי היה כמנהג הטבע שנתגבר המים כדרך הנפוחים שנתרבה מים בין עור לבשר, ודרך הבשר נשאב לחלל הגוף, ולא היה זמן רב המים בחלל ששם המעינים והריאה ושאר האברים שבחללה, מקום שהמים נוגע שם.

אבל במקום שאין המים נוגע, פשוט שאין צריך שום בדיקה, כי זה לא עלה על לב האדון לחשוש, דילמא על ידי נקב ירד המים בכטן זה, שאינו אפילו מיעוט שאינו מצוי כלל, אלא מפורסם שהמים בא מחלישת כח המעכל והדוחה, ועל ידי שנתמעט הדם נתרבה המים ושואב הכטן דרך נקבו הטבעיים, כדרך המשכות המים להשקות לכל אברים וגידים, והריאה שואבת כל מיני משקה, הכל על ידי טבעו.

דעת התבואות שור'

ומה שכתב אדונינו קודש ה**תבואות שור'** (סימן מה סק"ג) י"א לדחות דברי הב"ח, במחילות קדושתו הרמה והנשגבה, לא ידע בטבעיות, שזה ענין מים יבוא על ידי נקב, לא ימצא אחד מאלף אלפי אלפים. ובאמת לא מלאו לבו הקדוש לחלוק על הב"ח, כדמסיים דברי קדשו.

והנה אדונינו ה**תבואות שור'** בסימן נו"ן (סק"ב) מאריך בזה, והודה הקדוש לזה שהנפוח מוליד מים, ושמוא נקב לית ליה דחש"י. אבל במחילות כבודו הקדוש אלף פעמים

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

לקמן. ומוסיף על דבריו, וז"ל: ומה שהשיג שם על השואל שכתב שאף הב"ח בתשובה (שם) שרוצה להכשיר דוקא בעוף אבל לא בבהמה, וכתב הוא (הנודע ביהודה) ז"ל שלא ידע הפרש בין עוף לבהמה. הנה השואל הזה כוון לדברי הפר"ח (סימן נ אות א) שכתב כן בהדיא, הביאו הכאר היטב בסימן מ"ח סק"ב, וכדומה שלא עיין בתשובת ב"ח עצמו שכתב שם בהדיא הטעם דעוף אין לו כים השתן ע"ש. ע"כ. וראה עוד בהגהות **יד אפרים'** על השו"ע (סימן מה ס"א) מה שהביא לחלק בזה.

יא. ה**תבואות שור'** שם אחר שהביא דברי הב"ח, כתב וז"ל: ומשמע מהאי טעמא שאפילו היו המים עכורים היה מכשיר, מיהו אפילו במים זכים צ"ע, דאפשר שכא לשם מהוץ דרך הנקב שבמעיים, ואנן קי"ל דלא סמכינן אבדיקה במקום ריעותא, כיון שצריך לבדוק כל המעינים. ואפשר מטעם שכתב שם (הב"ח), שאין להחזיק מרפות במקום למקום, וס"ל דהאי מקום לחוד, מיהו גם זה דוחק, דהא חד מקום הוא, וצ"ע למעשה. ואי משום שבטנה צבה, יש לחוש שאחר ביאת המים לתוך המן צבתה בטנה שנעשה גבוה מרובי המים, ואין לחלק כי אם בהפסד מרובה, הואיל והועד בתשובת פני משה ג"כ שנהגו להתיר כעין זה. ע"כ.

יב. ונביא עיקר דברי ה**תבואות שור'** מה שכתב שם. בריש דבריו מביא מתשובת ה'פני משה' השאלה המובא לעיל שמצאו מים בתוך חלל הבהמה, ואחר שבדקו הריאה ומצאוה טובה ובריאה הכשירו, והפר"ח האריך בראיות לחלוק עליו. התבו"ש מפר"ח הראיות

לעצמו. וכן ידועי' שהאדם ובהמה חציו דם וחציו מים, ולפעמים על ידי חלושות של חמשה כוחות, של המושך, והמחזיק, והמעכל, והמבדיל, והדוחה, נתרבה המים בנפיחה של הגוף, ויורד מים בכטן, אבל אין שם נקב כלל, אלא הוא דבר טבעי ידוע בלי ספק, ואין שום חשש של נקב כלל".

אין חילוק בין עוף לבהמה

ומה שפסק אדונינו הקדוש הב"ח שצריך העוף בדיקה, והנה בזה שנבדק כים השתן שלה והיה שלם, אין חילוק מעתה בין עוף לבהמה", ואל תשגיה בדברי הכל שאמר אחד מן מחבר הזמן בסברות שקר וכרסיות. וגם ממה שהביא ממונ' הוא דבר נופל וכזב, ומה לי להאריך בדברי הכל וריק שאין בהם ממש.

כוונת הב"ח

אלא נחזור לדברי האדון הקדוש הב"ח, שמצריך בדיקה במעינים ובריאה שלה, ובכל האברים שהנקב מטריף בהם, אם לא נשתנה מראיהם, או לא נתמסמסו, או שום ריעותא.

וכוונתו הקדוש, לאו לחוש שהמים באו על ידי נקב, שנקב זה לא יעלה על הדעת, כי הוא דבר רחוק הרבה, וידוע ומפורסם שהמים בכטן מחלישת הכוחות של העיכול ואברים הפנימיים, (או) [או] נשאב המים לכטן, כי נתחלשו הכוחות להביאם כדרכן.

אלא כך היא כוונתו. שצריכין לחוש מחמת שצבה הכטן זה ימים רבים, והמים עומדים שם ומקיפים האברים,

ז. ראה ב**מדרש רבה'** (ויקרא פרשה טו פסקה ב) ז'מים תכן במדה' (איוב כח כה), אדם היה משוקל חציו מים וחציו דם, בשעה שהוא זוכה לא המים רבין על הדם ולא הדם רבין על המים, ובזמן שהוטא פעמים שהמים רבין על הדם ונעשה אדריפוקוס, ופעמים שהדם רבין על המים ונעשה מצורע, הה"ד אדם, או דם.

ח. ראה ב**פרי חדש'** (סימן נ סק"א) בשם תשובת **פני משה'** (בנבנישת, ח"ב סימן קכז) שנשאל על מעשה ששני טבחים בדקו בהמה אחת, ומיד כשקרקעו הטרפיש להכניס היד לבדוק, קפץ עליהם קלוח גדול של מים עכורים, שהיה כל החלל של הבהמה מלא מים עכורים, והוצרכו להפוך הבהמה דרך ישר תחלה כדי שיצאו מחללה כל המים, ואח"כ בדקו אותה, ומצאו הריאה טובה ובריאה, אי הויא ריעותא להטריף או לא. ע"כ. והאריך בכמה מיני אפשריות האיד הגיע המים לתוך חלל הבהמה. וראה עוד בספר **בית דוד'** (סימן מה ס"ב) בהגה"ח שם, עוד אפשריות שמביא מרופא הבקי בחכמת הניתוח האיד הגיעו המים לחלל הבהמה. עיי"ש. ודברי רבינו מבוססים על דברי **הרמב"ם** בשמונה פרקים להרמב"ם (פ"א אות ז) עיי"ש היטב.

ט. כן כתב ב**פירתי ופילתי'** (סימן מה, כרתי סק"ד) דמתשובת הב"ח משמע שאין חילוק בין עוף לבהמה. וכ"כ ה**חכמת אר"ב'** (כלל כ סעיף כא), עיי"ש. וכך נקטו כל האחרונים, כמוכא בספר **בית דוד'** (סימן מה סעיף ב, יסוד הבית אות ד) בסופו, עיי"ש.

י. נראה שכוונתו לדברי ה**פתי תשובה'** (יו"ד סימן מה סק"ג) שהביא דברי ה**נודע ביהודה'** (תניינא יו"ד סימן כ"ה) המובא בדברי רבינו

~~~~ שולחן-הטהור ~~~~

הודה שאין חשש משום נקב, שעל ידי הנקב בא המים, אלא מחמת נפוח בא המים, אלא דהחמיר כדעת הב"ח בבדיקה, שמא על ידי מים נקבו האברים. וכבר בררנו דעת הקדוש הב"ח על נכון, דלא חיישינן לנתמסמם בצבתה במנה שהיא הדרך שמימים רבים צבתה, שאין דרך להצבות במן ביום אחד או בשנים, ואז צריכין בדיקה משום שמא נתמסמם, אבל אם בעובדא דילך פני אפילו לכתחילה הייתי יכול להכשיר, כיון שראה בעין יפה שלא היה ריעותא, בודאי לא נתמסמם.

ומה שכתוב הגאון 'נודע ביהודה' בעובדא דיליה בטמטוף מי רגלים, שצריכין בדיקה הושט והריאה בפושרין יעו"ש. אלו דברים במחילת כבודו מכאוב הלב ודוקר המרה, כי אם באנו לבדוק מחמת חשש שהמים בא מנקב, לא מהני בדיקה, כי זה מדינא בעי בדיקה ואין אנו בקיאים כלל, וכדמסיים ומטריף וחולק על הב"ח בנקיות ידיו במחילות כבודו, וגם על ה'תבואות שור' חולק בנקיות ידיו. וכבר בררתי דבריהם הקדושים, ובמחילות כבודו הגאון, אין ממש בזה להטריף חלילה והלילה.

הלכה למעשה

מעלת בררתי לך הלכה למעשה.

[א.] אם נמצא מים בחלל הגוף בבני מעיים, לכתחילה צריך לבדוק שלא נשתנה שום אבר שנגע בו המים דוקא, דאם נשתנה חיישינן לנתמסמם, אבל לנקב לא חיישינן כלל.

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

יג. וזה לשון ה'נודע ביהודה': מה ששאלת, בהמה שבחייה היו יוצאים מי רגליה תמיד, ושוב נשחטה והיו מים בחלל הגוף, והורה מורה להכשיר, ואתה כתבת להטריף, שדבר זה שהיה בחייה מי רגלים מטמטפין ממנה תמיד מורה שניקב כים השתן, כמו"ש הרא"ש (חולין פ"ג סימן מוה). ועוד שאף הב"ח בתשובה (סימן קנז) שכתב להכשיר בנמצא מים בחלל הגוף, היינו בעוף אבל לא בבחמה.

ומשיב: הנה לא ידעתי הפרש בין עוף לבהמה, ואמו לדעת המטריפים בניקב כים השתן דוקא בבחמה הטריפו, הרי ודאי גם בעוף טריפה.

ומה שחששת עוד להטריף בכאן, שזה שהיה בחייה מטמטף תמיד ממנה מי רגלים הוא אות שניקב כים השתן שלה, והבאת ראיה מדברי הרא"ש. הנה אחזת החבל בתרי ראשין, שהרי הרא"ש כתב ראיה להכשיר שהרבה בני אדם מטמטף מהם מי רגלים תמיד, ואמרו הרופאים שזה בא מנקיבת כים השתן, והרי הם היים שנים הרבה, והא ודאי שר"ח (הובא ברא"ש שם) שמטריף סבירא ליה ששקר הוא בפי הרופאים, ומטמטף השתן אינו בא מנקיבת כים. והב"ח שכתב לחלק בין אדם לבהמה אינו נראה, שהתוספות דחו דבר זה כוגמ' חולין דף מ"ב ע"ב בד"ה ואר"י. ולכן נלע"ד, שר"ח סבירא ליה שקר עם הרופאים, ואיך תקח מהטמטוף ראיה לנקיבת הכים ולהטריפו על ידי זה.

לכן נלע"ד בהפסד מרובה, ובבדיקת כל אברים הפנימים וגם הושט היטב שאין בהם ריעותא להכשיר. והריאה צריכה נפיהה. ואמנם קשה בדיקה זו מאד לעיין בכל אבר ואבר, וגם בדיקת הריאה בזה צריך להניח כל הריאה בפושרין ולבדוק. ולכן קשה מאד להקל, ואפילו

לא ירד לסוף דעת רבינו הקדוש הב"ח, דעיקר מה דהוצרך הב"ח בדיקה, היא מחמת שזה זמן ראו שצבתה במנה, ומעתה נתעכב שם מים, ודילמא בהמשכת הזמן נתמסמם איזה אבר, או אפילו נשתנה מראה, חיישינן לנתמסמם, ולזה מצריך בדיקה, ואנו בקיאים בבדיקה כזה דילמא נתמסמם, אבל פשוט שאם היה הצרכות בדיקה משום נקב, אין אנו בקיאים בבדיקה כלל.

ולכן במחילות כבוד קדושת אדון הקדוש ה'תבואות שור' לא ירד לסוף דעת הב"ח הקדוש, כי בנידון של האדון ה'תבואות שור' שלא היה צביות הבטן, בודאי לכתחילה צריכין בדיקה, דילמא עמדו שם המים ימים רבים, אבל בדיעבד לא מחזקינן כלל ריעותא, ואם לא בדק כשר וישר. והשתנות דם לא שייך לזה כלל, אלא כיון שבדק כים השתן ונמצא שלם, לא ממנו בא המים.

ובאמת נראה מסיום דברי האדון ה'תבואות שור', אחר שהסכים שהמים באים מטבע הנפוח, לצורך שבת והפסד מרובה ובעת הדחק מכשירין אפילו בלא בדיקה. יהיה מה לא נפל אנכי ממנו, כי סברתי סברת אמת אמת כביאור דברי רבינו הקדוש הב"ח, אמת אמת.

דעת ה'נודע ביהודה'

והנה הגאון 'נודע ביהודה' (מהדו"ת יו"ד סימן כה) הלך אחר סברת ה'תבואות שור', כי בבדיקה משום נקב, ולכן הטריף לבסוף, כי אין אנו בקיאים בבדיקה. ובמחילות כבודו הגאון טעה, כי גם אדונינו ה'תבואות שור' בסוף

של הפר"ח על תשובת הפני משה.

ואחד מהם כתב התבו"ש וז"ל: גם מה שכתב פר"ח דבנידון דידן כיון דע"כ נקב ואתו מים אלו, הוה ליה ספק שקול. גם זה לק"מ, דלא ברירא במעמים שנתבארו בתשובת הנ"ל שלא באו כי אם מחמת נקב, אבל הוסיפו עליהם הזיעה שבא מזיעת הריאה, ויש שאמרו שבשר בלוי היה על הריאה וניתך והיו למים, והרב בתשובת [פני משה] הנ"ל לא סמך להתיר מטעם ספק שקול, כי אם מטעמי טובי להקל, גם מעדות הבודקים שהעידו דנהגו להקל, וגם הפר"ח בעצמו סיים כן, ולכן לא ראיתי להאריך בזה, דלדינא נראה עיקר כמו"ש פר"ח שאין להתיר כי אם בהפסד מרובה.

ויש להוסיף עוד, שצריך בדיקה בכל המקומות שהיו נוגעים מים אלו אם אין בהם ריעותא המטריפים, כעין מ"ש הב"ח בתשובה כיוצא בזה סימן קנ"ז. וגם הריאה צריכה נפיהה, וכל בדיקות אלו מעכבים אפילו דיעבד, ואחר שבדק ומצא הכל יפה, יש לסמוך אמנהג שהובא בתשובת [פני משה] הנ"ל, ואמעמים שאמרו שם. ודוקא בהפסד מרובה, דהא אין אנו בקיאים בבדיקה אם צריך מדינא, ותו יש לתלות שהמים אלו מחמת חולי נולדו, כמו"ש בתשובת הב"ח הנ"ל, וכ"כ רש"י בשבת דף ל"ג (ע"א, ד"ה תפוח) דנפוח מוליד מים, ואע"ג דסברא זו לא הוזכרה בתשובת פני משה הנזכר, מ"מ לענ"ד מפי יש לתלות בהא, וכמו"ש בתשובת הב"ח, ולכן המיקל לצורך שבת בשעת הדחק אפילו בדליכא הפסד מרובה לא הפסיד, ודוקא אחר בדיקה הנזכר דיש לו אמאי לסמוך, והם תשובת רבנותא הגו', ודלא כפר"ח, אמנם המחמיר לעצמו קדוש יאמר לו, כמו"ש הב"ח שם. ע"כ לשון התבו"ש.

שולחן-הטהור

ברכה כל ימיו.

אבל אעפ"כ מהיום והלאה לא תקל מדעתך נגד שום אחרון הלילה, אפילו נגד אחרונים שהם בזמנינו היום, ותהיה מתון מתון" ויהיה לך ארבע מאה עלמין דכסופין", וללמוד תורה לשמה יומם ולילה, לא תפסיק רגע לבטל מן התורה.

ומה שכתבת לי מענין ידיד נפשי מוהר"ר נחמן"י, רחוק מלהאמין, כי הוא אוהב נפשי ולא יצער את בניו ובפרט שיודע שאתה חביב עלי ביותר, וכשתלמוד תורה לשמה יומם ולילה, תתעלה מעלה מעלה בעליה יתירה, ועיני יראו וישמחו, וכבר הזהרתיך שתסבול כל הדברים ותשתוק ותמחה מלבך, כי זה כל אדם ליסבול בייזונות וישתוק ויקבל בשמחה.

אני כותב לך בשנת כפל ביתי נאמן הוא [תרכ"ז].
זקנך יצחק יהודה יחיאל קאמארנא

מסגרת השלחן

מז. דלא כהנ"ב שמצריך בדיקת הריאה בפורשין.

יז. כוונתו לדברי הגמרא (ברכות ב.) מתון מתון ארבע מאה זוזי שוויא. וראה ב'נתיב מצותיך' (אמונה שביל ו אות ד) מה שביאר רבינו בזה.

יח. כדאיתא ב'אדרא זוטא' (זהר ח"ג רפה). גולגלתא דרישא חוורא, לאו ביה שירותא וסיומא, קולטרא דקמפוי, אתפשט ואתנהיר. ומניה ירתון צדיקייא ארבע מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי. עיי"ש.

יט. כנראה שהוא הרה"ג ר' נחמן גרינברגר דומ"ץ מיידיאן, שכנראה גם הוא היה בין המערערים על פסק זה.

[ב.] ואם לא בדק, כשר אף לכתחילה, אף שלא לצורך שבת והפסד מרובה".

[ג.] אבל בצבתה בטנה, בין בכהמה ובין בעוף, אי לא בדק, טריפה אף בהפסד מרובה, ולא מהני שום דבר.

[ד.] והבדיקה תוכל להיות במראות עין מרחוק, אם לא נשתנה שום אבר ולא נתמסמם, ואין צריכין לחפש.

[ה.] ואין הושט צריך בדיקה אלא במקום שנגע המים בלבד".

[ו.] ואין צריך הריאה פושרין הלילה וחלילה", זה לא עלה על לב קדוש אדונינו הב"ה כלל, אלא כמו שבארתי דבריו אמת אמת, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם (תהלים כה יד), על פי דרך אמת.

ותוכל להורות כך מהיום והלאה הלכה למעשה משמי בלי ספק, והחולק על זה חולק על השם יתברך, ולא ישוג

בהפסד מרובה יותר טוב להחמיר. ע"כ.

יד. ראה בשו"ת 'שאלת שלום' (קמא סימן פה) מובא ב'דרכי תשובה' (סימן מה סק"כ) שמצדד דכל מה שכתב הב"ה ושאר פוסקים דבנמצא מים בחלל הגוף צריך בדיקה באברים הפנימיים, הוא רק לכתחילה, אבל בדיעבד יש לומר דבהפסד מרובה אין הבדיקה מעכבת בו, וכמו"ש הפרי מגדים (שם שפ"ד סק"ה) בשוורים המשתנים דם וכו', ובפרט בנידון דידן שהוא שכיח טובא ונבדק רובא דרובא ולא נמצא בשום פעם ריעותא באברים הפנימיים, על כן בודאי אין לחשבו לריעותא ואין להושט. עיי"ש. ודלא כהתב"ש שכתב וכל בדיקות אלו מעכבים אפילו דיעבד.

מז. דלא כהנ"ב שמצריך בדיקת הושט היטב שאין בהם ריעותא.

הראשונה! מהיום כל אחד ואחד יביל להבין את עומק פנימיות אמותת תורת הבעש"ט זיע"א

דפס' והדפס' שנתקבל משלם והסודות, כבוד ומבאר את סאפרי הבעש"ט המוסרם בספ' תלמודי האשונים

נתיב מצותיך

תורת ההסודות

עוסקת בענפים סתם יד קודש מרמז ומבאר את קודש וטהור רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א בן סאפרי בפנימיות ובמקורות לבאים בשערי חסידות רוח הנשגות ורוח הקודש שחדש לנו את שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א

זכא לאר סיון ספי' הודר במדרגה תרשה ומפארת, איותת תרשה ומארת ענינים ריוח בן הקורא כאשר לפי כל קטע וקטע מובא 'תקופת עשרה' להיק' על המעין להבטח סיון' רבינו, ולעזר 'תורת צד' סיון סיון סיון' המוסר ששנה בדרות ולטמא סיון 'תורת ובאורים' לטמא סיון סיון רבינו ספריים קיומים

יפה ושמע' סודות הספ' כמסן בן הא' שש ושמע' ללמי' ללמי' חלבו' ורבי רבינו עזר' כמסנה סאפרי חסידות רבינו את עזר' יתרת הספ' תפנית תפנית ענינים ספרי הספ' בן ספריים ספריים רב חבו' כמלא על כל ענין הספ' רב 'תפנית ענינים' ספריים לוי ספריים וספריים וספריים וספריים

אל ידו הלימוד ספרי' וז' תפנית כמסנה וסאפרי הודר הבעש"ט זיע"א סאפרי וספריים ספריים

אימתו קאזי מר, לכשיפגשו מענינותך חוצת, ויכולו לעשות יחודים כבוד.

אחד היה, ומתקיימים לא קום כמדרש, ואודיו על עפי' מן יקום

ניתן להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות
ובחייל בית המדרש עבודת שלום וקאמארנא
שכונת ארז הברכה ירושלים

לפרטים ולכמות
shoshana8448@012.net.il / 0527643092

הביאו ברכה אל בתיכם

לרגל יומא דהילולא קדישא של הגאון הקדוש איש האלוקים רשכבה"ג רבינו **יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמארנא זיע"א** י' אייר נצח שבנצח

מבצע חובה בכל בית

סט חומש 'היכל הברכה' על כל חמשת חלקיו

במחיר מבצע 150 ש"ח בלבד!
טלל משלוח חינם!

סיפורי ישועות לאלפים
בטוח הסגולה הפלאית לכל
מי שנחזיק החומש בביתו

התקשר עכשיו לטלפון
0527643092
ותוכה לזכרים סוכה והצלחה
שפע רב וכל טוב אל ועד ביותך

ניתן גם לרכוש בהיכל בית המדרש
'עזרת שלום' קאמארנא
שכונת ארז הברכה, ירושלים

שר- התורה

מרן רבינו הגאון הקדוש שר התורה ובית הזוהר רבן של כל בני הגולה מארי
דכולא תלמודא רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמרנא זיע"א בעל ההיכל הברכה
י" אייר נצח שבנצח תרל"ד

גאון הגאונים מילים אלו חרט רבינו רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א על מצבתו של אביו רבינו הקדוש, כי מלבד גדלותו של רבינו הקדוש בתורת הנסתר כמפורסם, באותה מידה הייתה גדלותו בתורת הנגלה בבחינת תרין רעין דלא מתפרשין, וחמשה חיבורים בפלפולי דאורייתא בנגלות התורה, השאיר רבינו הקדוש לדורות אחריו, **עשירית האיפה** על תורת כהנים, **עצי עדן** על ששה סדרי משנה, **פני זקן** על הירושלמי, **מעשה אורג** על התוספתא, **שלחן הטהור** על שלחן ערוך אורח חיים, ביריעה הבאה נביא מדברי רבינו הקדוש מספריו הרבים ומדברי בנו, על גודל יגיעתו של רבינו הקדוש בנגלות התורה משנות נעוריו מתוך הדוחק והעוני והקור, וסדר יומו של רבינו הקדוש בלימוד נגלות התורה, והפלטת והערצת גדולי דורו עליו על גודל גאונו.

נגלה כמו נסתר

בנו רבינו רבי **אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א** פותח את הקדמתו לספרו של מר אביו הלא הוא הספר 'זוהר חי' על הזוהר הקדוש, ובו מתאר את שגב יקר גדלותו של אביו בתורה, כאשר היה בבחינת תרין רעין שלא מתפרשין ומזה ומזה לא הניח ידיו, וכמה שידוע ומפורסם כוחו בנסתרות התורה, גדול היה כוחו בנגלות התורה, וחיבר והוציא חיבורים בכל מקצועות נגלות התורה, וז"ל: יושב המרומים ומשגיח התחתונים על כל

העולם בכלל ובפרט, בתורה ובמשה עבדו וישראל עמו, שיתקשר ויתייחד ויתחבר כל בר ישראל בחלק תורתו שקיבל מהר סיני, **והוא בין בנגלות התורה ובין בסתרי התורה** כדאמרו רבותינו ז"ל ששניהם קיבלו ישראל מהר סיני, **וכך ראיתי אצל אדוני אבי מורי ורבי הרב הקדוש איש אלוקים מו"ה יצחק אייזיק יהודה יחיאל זלה"ה, שהיו בו 'שני בחינות אלו', כפי שורש נשמתו הטהורה והקדושה, ולמד כל ימיו 'בנגלה' ובנסתר, וחיבר כמה חיבורים ספרים קדושים על דרך 'נגלה' ונסתר.** היינו **עשירית האיפה** על תורת כהנים, ופירוש **פני זקן** על מסכת שקלים,

ושלש חיבורים יחד על המשניות על כל שתא סדרי משנה, היינו **מעשה ארג, פני זקן, עצי עדן**. ופירוש **נוצר חסד** על פרקי אבות, **כל זה הוא בנגלות התורה**. וכן חיבר שני חיבורים על התורה בסתרי תורה, היינו אוצר החיים על תרי"ג מצוות, והיכל הברכה על חסירות ויתרות ועל המסורה, וכן ספר נתיב מצותיך שהוא הקדמה על ספרו אוצר החיים, ומחמת שהספר נתיב מצותיך נדפס מקודם כמה שנים, לזה לא נדפס אצל החומש. וכן חיבר חיבורים קטנים היינו דרך אמונה, נוצר חסד, קונטרס העומר, ופירוש נוצר חסד נדפס בתוך ששה סדרי משנה על אבות הנ"ל, ודרך אמונה נדפס אצל היכל הברכה, וקונטרס העומר נדפס אצל אוצר החיים. **וכן יש תחת ידי**, כתב ידו הקדושה שחיבר על **שלחן ערוך אורח חיים** (ה"ה ספרו **שלחן הטהור**), וגם פירושים על כמה מסכתות **ירושלמי זרעים**, וכן **הגהות על ש"ס בבלי וירושלמי**, והגהות על תקוני הזוהר, ואקווה להשם יתברך שאוציא לאור **כל כוחו שהיה לו בתורה 'בנגלה' ובנסתר**.

תורה שלמדתי באף

בלשונו זההב כותב רבינו הקדוש בהקדמתו לספרו של אביו 'זכרון דברים' על גודל הדחקות

והעניות והקור הגדול שהיה לו בימי נעוריו, ואף על פי כן זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני, ולא מש מאהלה של תורה יומם ולילה: למדתי תורה מתוך עוני ודוחק, **בעומק הלכה**, ובצער גדול, וקיימתי להמית עצמי על דברי תורה, בטעם מיתה וקבורה, ושברתי הכול, וכל המרירות שהטעים לי הרשע הידוע סבלתי, ולמדתי יומם ולילה בחוסר לחם, ובחוסר עצים להחם הבית, **למדתי יומם ולילה בש"ס ופוסקים**.

וממש מיום היותו על האדמה, לא הניח רבינו

הקדוש עצמו מלרדוף ולרוץ בעסק התורה וזכה למה שזכה, כמו שכותב בהקדמתו לספרו 'עשירית האיפה': **ומיום היותי על אדמתי, אף שעברו עלי רעות רבות וצרות, לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי, מלרדוף בכל יכולתי אחר אור התורה, לטעום ממתק אור התורה, מתוך האור לעינים, מטעמי עמר מן אור אלקי, השופע בכל רגע על עוסקי התורה לשמה, ולעשות המצוה באור ושמחה, ולתקן נפשי לאור באור החיים, לקנות חכמה מזון לנפש המשכלת.**

מה נורא להביא כאן התיאור איך היה נראה רבינו הקדוש באותם השנים, ועם כל זה היה מתייגע בתורה הקדושה עד למאוד, כפי שמתאר זאת בנו רבינו אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בהקדמתו לספרו של מר אביו 'זוהר חי': אממור' זהה"ה יתום היה, והיה נע ונד, פעם בעיר קאמרנא, ופעם בעיר זידיטשוב אצל דודו רבינו זלה"ה, ולא היה מי שישגיח עליו שיוכל ללמוד בתורה, והוא בעצמו כשראה שאין מי שישגיח, התחיל בעצמו לייגע בתורה הקדושה 'בנגלה' ובנסתר, **והלך קרועה ובלויה כדרך היתום**, ולא היה לו כמעט מה לאכול אלא 'לחם צר ומים לחץ', ועם כל זה היה מתייגע בתורה הקדושה עד מאוד.

קונטרס **מצות עומר** הוציא רבינו הקדוש לאור

עולם, לומר לעין כול כי תורת הנגלה והנסתר הם תרין רעין דלא מתפרשין, בו מבאר מצות עומר בנגלה ובנסתר, והראה עוזו גדולתו בחלק הנגלה בתורה, בבקיות ובעמקות נפלאה, ובחקדמת הספר כותב רבינו גם כן בזה"ל: עמלתי בתורה בכל כוחי, בדוחק ועוני, ושאבתי מים מבאר מים חיים הנובע.

תורה מתוך הטירוף והטלטול והעוני והדוחק

בהקדמת רבינו הקדוש לספרו של אביו 'זכרון דברים' כותב שלימוד תורה בדוחק ומתוך עוני היה לו עוד בחיי אביו רבינו הקדוש רבי **אלכסנדר סנדר מקאמרנא זיע"א** קודם שנתייתם ממנו: כל ימיו של אבי ז"ל, הלא הוא הרב הגאון האמיתי הקדוש והטהור כבוד שמו רבינו אלכסנדר זצ"ל, היה בדוחק הפרנסה ולא הרגיש, ופעם אחת היה כל כך דוחק, עד שאני שהייתי קטן, **לא היה לי מעט פת לטעום, קרוב לשני ימים**, וביום השני למד עמי לפכח צערי שלוש מדות בנערה בכתובות דף מד ע"ב.

ושנה רבינו הקדוש דבריו בספרו 'מגילת סתרים': **פעם אחת לא היה לי לאכול יותר ממעט לעת**, ואבי הלך אנה ואנה בטלית ותפילין, ופניו בוערות כאש בלימוד שיטה אחת עמוקה, וקרא אותי אצלו ולמד אתי שיטת תני שילא שלוש מידות בנערה בכתובות מד ע"ב.

ובמכתב שכתב רבינו להשר משה מונטיפיורי ע"ה, מזכיר רבינו הקדוש גם כן את קנין תורתו שהיה מתוך צער ודוחק וז"ל: **למדתי תורת ה', מתוך הטירוף והטלטול והעוני והדוחק, וקיימתי שברו על ה' (תהילים קמו), אשר שברתי כל אברי על ה' אלוקיני, ולכבוד עוז שכינתו**.

תורה בדוחק ועוני גדול

על עסקו של רבינו הקדוש בתורת הנגלה בדוחק ועוני גדול אחר הסתלקותו של אביו, בבית דודו ורבו המובהק רבינו הקדוש רבי **צבי הירש מזידיטשוב זיע"א** בעל ה'צבי לצדיק', מעיד רבינו בספרו 'מגילת סתרים' בזה"ל: כשהתגדלתי אצל מורי דודי הקדוש, אחי אבי נשמתו עדן, **ושם למדתי תורה בדוחק ועוני גדול**, וכל שמחתי היה מגודל מתיקות הדרושים הנפלאים, שגילה מורי דודי הקדוש, וגילה לי דברים נפלאים, וכל זה היה שפעם אחת ראה את מרן הבית יוסף ואת אבי ביחד, וביקש ממנו שיקרב אותי לתורה 'בנגלה' ובנסתר, על כן קרב אותי מאוד וסמך ידיו עלי, ומסר לי כל שבילי התורה שהיה בהשגותיו.

שר-התורה

ובנסתר, והוא פלא.

וכעין זה כותב רבינו הקדוש בעצמו בספרו 'אוצר החיים' מצוה ל"ט בתשובה שכתב להגאון רבי שמואל הלוי העליר רבה של עדת החסידים בצפת, בענין לעשות צורות בולטות של חיות ובהמות בבית המדרש החדש אשר בנו שם, כותב בתוך הדברים את סדר יומו המלא בתורה ובתפילה, וכי כמעט שאין לו פנאי לענות תשובות לשואלים, וז"ל: הנה ידד אהבת נפשי, הטריח אותי, במה שאני מונע עצמי כל ימי, כי מעולם דרכי, שלא לעיין, ולא ליכתוב, 'הן בנגלות התורה', והן בפנימיות, אלא אחר תפילת שחרית, שהוא שעה קודם חצות, עד ב' שעות אחר חצות ולא יותר, וזה כשאין מטרידין אותי באהבת ישראל, ולזה כשבא לי מכתבים שונים, הן בעניני הלכה, או בעניני פנימיות התורה, אין לי פנאי פנאי, אני צריך בשבילי, וכעת אי"ה בדעתי להדפיס חומשים, עם חברי 'אוצר החיים' על תרי"ג מצות, וינתיב מצותיך, ועם פירוש על המסורת, ועל חסר ויתיר, ועל כל דיני ספר תורה, מענין קידוש השמות, וכעת אני עוסק בו להשלימו, ושמו 'היכל הברכה', והתחלתי בו בימי חורפי, ובאמצע התחלתי לעיין בדברים הנחוצים לעני זה לנפשו, וכעת אני צריך להשלימו, וכמעט רגע אחת יקר עלי מכל חללא דעלמא, כי הוא חיות נפשי, אבל מאהבתו דמר וחביבותו עלי ביותר, אפנה עצמי לעיין בזה לכתוב דעתי הענייה, על פי תורת אמת, ויהי רצון שלא אכשל בדבר הלכה.

מלימוד התורה בכל כוחי, ואחר עבור המרירות פתאום בא האדון ונתמלא כל הבית אורה, וזה היה לי פעם ראשון שטעמתי מאור עליון, בנעימות עריבות ידידות, בעת לימוד גמרא יבמות, ועל זה אני מחפש כל ימי לטעום אור תורה.

ושנה רבינו דבריו ברמזיה בספרו 'נתיב מצותיך': ומראה זה פירש עצמו (כוונתו עליו) לגמרי מכל עניני עולם הזה, וישב ולמד בהתמדה, יושב ומצפה אימתי יכנס בו חמידו דאורייתא, לחזות בנועם וזיו פני מלך אלוקים חיים, ולא עבר עליו חצות לילה בשינה, ולמד חמישה דפין גמרא עם רא"ש, כאשר ציוה רבינו אלימלך מליזענסק, ואמר ששני דפין גמרא עם רא"ש מועיל יותר מן התענית, וישב בקרירות ובבדידות, ולא היה לו פת לאכול ולא מלבוש לכסות, ולא טעם בכל יום אלא מעט לחם ומים במשורה, ואב הרחמן ריחם עליו, פתאום באמצע לימוד גמרא 'יבמות', נפל עליו אור גדול, ונתמלא כל הבית אורה, וממש טעם טעם אור עולם הבא.

וכעין זאת כותב בנו בהקדמתו לספרו של אביו 'זוהר חי' ואיך היה סדר לימודם יחד: ואמר לו דודו, אני אלמד עמך בכל יום תורה, ותקח לעצמך איזה שיטה, ותלמוד בפני עצמך, ואחר כך אלמוד עמך בפלפול גדול, כמו שלמדתי בימי נעורי. ואחר איזה זמן אמר לו דודו, אין לי כל כך כוח ללמוד עמך בנגלות התורה בפלפול, אני אשכור לך מלמד תלמיד חכם גדול, וילמוד עמך בפלפול הלכה למעשה.

יושב ושונה וממית עצמו על דברי תורה להגות בגמרא ופוסקים

רבינו הקדוש בספרו 'נוצר חסד' על מסכת אבות מביא אמרה נאה ששמע בילדותו מפי הגאון רבי אברהם דוד מבוטשאטש זצ"ל, אשר אמרה זאת חזקה את רוחו בענין לימוד תורה מתוך הדחק והיגיעה, על אף המקטרגים והמבטלים אותו מללמוד, וז"ל: ואמר לי הגאון הקדוש מוה"ר אברהם דוד מבוטשאטש בילדותי, בני אומר לך דרך השם, כתיב (ישעיה מט ט) לאמר לאסורים

סדר יומו של רבינו בלימוד התורה

בנו רבינו רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א

צאו, ודרשינן (תנב"א רבא כז טז) לאסורים אלו תלמידי חכמים שאוסרין עצמן למקרא ולמשנה ולהגדה. מאי היה סברא שתלמידי חכמים לא יצאו מן הגלות, אלא תלמיד חכם בילדותו כשאושר עצמו לתורה, היצר מקטרג מאוד לבטלו מדברי תורה, והתורה עליו לעול קשה כמוות, והוא יושב ושונה וממית עצמו על דברי תורה להגות בגמרא ופוסקים, ומצפה שיזכה ללמוד לשמה בנועם זיו

השכינה, והן הן סיגופים גדולים יותר מכל הסיגופים שבעולם, ללמוד תורה יומם ולילה, ולפום צערא כך הוא השכר, ושלמה אמר (קהלת ב ט) אף חכמתי, חכמתי שלמדתי באף ובטורח וביגיעות עמדה לי בעת דחוקי, וכל זה הצער כל זמן שנפשו גולה בגלות המר של יצר הרע, אבל כשיזכה לבחינות קרבה אל נפשי גאלה (תהילים סט יט) בפרטיות, וכן לעתיד בכללות כל העולם כשיתגלה נועם ואור עריבות מתיקות ידידות התורה, אז תלמידי חכמים יוצאין מן המאסר והגלות, וכד"ק ודפח"ח מתוק לנפש.

וכן היה לרבינו כפי שמעיד על עצמו בספרו 'זוהר חי' בזה"ל: בימי חורפי ישבתי בבדידות בימי חורף, והקור היה חזק, ולא הוחם בית החורף אפילו פעם אחת, והייתי יושב ולמד מחצות לילה עד אור היום, וכמעט לא הייתי מרגיש כלל, וישבתי בעוני גדול בלתי לחם, אפילו לחם צר כמעט לא היה לי, ולא הייתי מרגיש מרוב אור התורה שטעמתי מאורו יתברך.

עיקר הארתו מכוח הגמרא יבמות

רבינו הקדוש מתאר בספריו שהדבר העיקרי שזכה למה שזכה לטעום ולהיכנס באור התורה, היה ע"י עסקו בלימוד גמרא יבמות, וכך כותב בספרו 'זוהר חי': בילדותי הייתי עני מדוכא, וישבתי בבית דחוק וקטן, ובכל ימי החורף שהיה קשה לא הוחם אפילו פעם אחת, וישבתי ולמדתי גפ"ת כתבי מרן וזוהר בשקידה רבה, ועבר עלי הרבה מרירות ועצבות וגירוי הקליפות בקטנות, וצער ויסורים מרים וקשים, ולא הנחתי רגע

עיר וקדיש מן שמיא נחית
אשרי העם הים לומדי, ואשרי העומדים על סודך
כי לא תשכח מפי זרעו סודך

ספר
הזהר הקדוש
עם פירוש
דמשק אליעזר

מנ"ק אדמו"ר הגה"ק המקובל האלקי שר בית הווהר מרן
רבי אליעזר צבי מקאמרנא זצוק"ל

הפירוש הוא על כל הווהר הקדוש, על דרך הפשט והחסידות והקבלה, השוה לכל נפש, בעריכה חדשה, מובא דברי הווהר על הדף ובתוך הפירוש, עם מיסוק ודקדוק והגהה מדויקת ומדוקדקת.

תשלומים נוחים - משלוח עד הבית
ניתן להשיג בכל החנויות המובחרות
או בטל. 052-7643092

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו

שר-התורה

את רבינו הקדוש מוהר"ר דוב בער ממזריטש זלה"ה, ומרוב שמחתי דחקתי ונכנסתי, ואמרתי רבינו הקדוש ילמדנו אורחות חיים ואמר וכי, ואח"כ שאלתי אותו על ענין חידושי שאני מחדש בתורה, והשיב טוב ומקובל למעלה.

תחית המתים ע"י תורתו

במכתב להגאון הצדיק אב"ד צפת רבי שמואל הלוי העליר זצ"ל כותב רבינו על מעלת חידושי התורה שחידש, אשר ריפא חולה שהיה קרוב למיתתו והחיה אותו והעמידו על רגליו: פעם אחת ישבנו בסעודת שבת, ובאו וצעקו על חולה שהיה גוסס ממש, וענין הצעקה היה שימות, ולא יצטרע

על כך, שלא יכלו לראות בצערו, ולא היה העת לשפוך נפשי אל השם יתברך, ואמרתי לאחד, לך ולחוש באזני החולה, שאתמול בערב שבת, כתבתי פירוש מאמר אחד מן הזוהר, אמור לו שאני מוסר לו ונותן לו זה במתנה, כדי שיכריע הכף זכות, והלכו ולחשו לו, ותיכף הותחל להקל חליו, עד שבאמצע השבוע בא לבית מדרש שלנו להתפלל.

זוואתו בדרך לימוד תורה הנגלה

בספרו 'דרך אמונה' יסוד השמיני, כותב רבינו זוואתו לדורות אחריו איך יהגו בתורה הקדושה בשי"ס ופוסקים, וז"ל: בני, ובני בניי, אחיי ורעי, צריך להגות בתורה יומם ולילה. וסדר לימודיכם, אחר שתזכו לישא אשה, ללמוד תורה בטהרה, ולפרוש עצמו מהנאות עולם הזה וכיסופיו, ללמוד בכל יום שיעור גמרא שלשה או ארבעה דפין לפחות, עם רש"י והרא"ש, בל יעברנה. ואם יזככם ה' שיהיה לכם לב חריף, אזי תעיינו בכל יום לפחות ב' או ג' שעות דרך העיון בגמרא עם המפרשים, ושלחן ערוך אורח חיים עם הטור ובית יוסף יהיה שגור בפיכם כמו אשרי. ואם יזככם ה' שיהיה לבכם בריא ומוח חזק, אזי תלמדו בשאר פוסקים ובכל הארבע חלקי שלחן ערוך, 'והעיקר לדייק היתב ולחזור היתב, וכל אחד ממה שלבו חפץ ילמוד, כי בתורת ה' חפצו, אבל מכל הנ"ל לא תשנו, ויהיה לכם טוב בזה ובבא.

וז"ל רבינו הקדוש בהקדמתו לספרו על המשניות: לא ילך לו יום אחד בלתי לימוד תורה, כי הוא ממש מזון נפשו, וכל יום קטן של עולם הזה, הולך עם התורה שלמד, ונעשה לו יום ארוך בעולם העליון, וכשהיה עיקר כוונתו בלימוד התורה לישבוע נפשו, לא יקל לו אפילו דבר קטן עשב לח, להחיות נפשו בכל היכולת, בכל עת שיהיה לו מעט פנאי, יחזור על לימודו כפי יכולתו, יש במקרא, יש בתהילים, ויש במשנה, ויש בגמרא ופוסקים, ולא יניח שעה לבטלה, כי הוא שובע ומזון וחיות נפשו, אפילו יושב בחנות או בדרך, יהיה לו ספר תהילים או משניות או גמרא, ובכל שעה שיש לו מעט פנאי, ילמוד ויחזור איזה דבר מן התורה, ויהיה לו מזון ולחיות נפשו.

וז"ל בהמשך דבריו שם: עיקר שלימות אדם דלא יעול בכיסופא לעלמא דאתי, הוא לימוד התורה, כי כמו שהלחם הוא מזון הגוף, כן ממש לכו לחמו בלחמי (משל ט ה), התורה הוא מזון הנפש, וכמו שהיין והמעדנים מאירין לגוף לחזקו,

כל הנשרשים אצלנו, דלא יעול בכיסופא לעלמא דאתי, ואחד מן השאלות שואלן תורת כהנים למה לא שנית, וכשהתחלתי לעיין בו, היה מן ההכרח לבאר פירושו להבין הדברים בנקל, ומזה חברתי פירושי 'עשירית האיפה'. וכשבאתי לרוות נפשי בלימוד גמרא דבני מערבא, והיה לי בהכרח לבאר דבריהם, ויגעתי בהרבה יגיעות, עד שבאתי מעט מדבריהם מסדר זרעים, והגהות על סדר מועד, ופירושי על ירושלמי שקלים הנקרא 'פני זקן', ולא מצאתי את עצמי בכחי לבאר יותר, כי תש כחי ליתן זמן על גלות התורה כל כך, ובפרט ליגיעה רבה כזה, והנחתי זאת.

תורת רבי משה בן מימון

מן הענין לציין מה שכותב בנו בהקדמתו לספר 'זוהר חי' על שיטת אביו בהלכה בזה"ל: כל חידושי תורה שהיה מחדש בכל יום בחיים חיותו, יודע אני בו שלא אמר אפילו מקצת דבר קטן בלי הקדמות

אמיתיים מספרים קדושים שנאמרו ברוח הקודש, ומחמת גודל קדושתו בעת כתיבת ספריו הקדושים שכח לפעמים מאיזה מקום קיבל זאת, ובנגלות חידושי תורה היינו פירוש 'מעשה אורג פני זקן עצי עדן', עיקר מקום שיטתו על פי שיטת הרמב"ם ז"ל, ושמעתי מפיו הקדוש שיש בו כוח לחדש ולפרש פירוש חדש על כל ש"ס בבלי על פי שיטת הרמב"ם ז"ל.

הסכמה מן השמים על תורתו

אחר דרוש ארוך שכתב רבינו הקדוש בספרו היכל הברכה בענין התוכחה שבפרשת כי תבוא, שמרומי בהם כל הטוב לבני ישראל כמאמר רשב"י בזה"ל, מסיים רבינו דבריו בזה"ל: כתבתי בחצות לילה, ואח"כ למדתי גמרא, ונפל עלי שינה וישנתי, וראיתי

ואני העני, דרכי לחזור בכל יום איזה מסכתות

ורבינו בעצמו מתאר את סדר יומו שלא עבר מבלי ללמוד כמה וכמה מסכתות ש"ס, וכך כותב בהקדמתו לספריו 'עצי עדן פני זקן מעשה ארג' על המשניות והירושלמי והתוספתא: ענין פטפוטיא דאורייתא טבין, כי התורה מאירת עינים ומשיבת נפש, ובימי התנאים היה כל התורה כולה על פיהם שגור, וכעת ישראל עם הקדוש בדוחק ובצער גדול, על כל פנים מרגיל עצמו באיזה מסכת שהיה רגיל בה, עד שיוכל ללמוד כמה דפין בכל יום בלתי רש"י ותוספות, ויהגה ויפטט בה, והוא טובה גדולה לנפש כל אחד במקום שלבו חפץ, חוץ מן השעורין שקבועין לו ללמוד בעיון. ואני העני, דרכי לחזור בכל יום איזה מסכתות.

וממשך שם וכותב: פטפוטי מילין דאורייתא, מחזיקין ומאירין הנפש, והחריפות והפלפול של תורה, וכיון בה גם כן לשמים, להכניע הקליפות ולטהר הזוהמא של הנפש, ולכן יפלה בה בכוה גדול איזה שעה או שתיים ביום, לשם אל עולם, לקשט השכינה להעלות אברי השכינה לשורשן, ולהסיר הרע והקליפות, אזי נתהפכן וכלו כל אהבת ויראה והתפארות וכל מדות רעות, לאור צח אהבה ויראה והתפארות של קדושה.

טעם לכתיבת ספריו בנגלה

בהקדמתו לספרו 'נתיב מצותיך' כותב רבינו הקדוש טעמו ונימוקו למה כתב חידושי תורה בנגלה לבאר דברי התנאים והאמוראים וז"ל: בערה בי אש התורה להשיב נפשי אל מקורה, עם

אור חדש על ציון ראיה

בשורה טובה לשוחרי הסידות!
ראו זה חידוש לא היה לעולמים!

בשמה רבה וחודת הלב תגלו להורעי כי יצא לאור עולם מחדש הספר העדנ

נוצר הסדר
על מסכת אבות

מתנה"ק איש האלקים שהכנה"ג רבי יצחק אייזיק יודא יחיאל קאמראנא ז"ע
במהדורה חדשה משוקדת ומבוארת בהנלות.

והוא מפתח גדול לחכמת הקבלה בדרך החסידות ובו כלולים עקרונים גדולים וחשובים בסודות התורה מבוראים ומפורשים ללמד ענין ולמוד בדרך בראש פאות שוה לכל נפש, משובח לב ומאוד ענינים

ואלו הם י"א המעלות במהדורת הפאר

1. קנינה דרובה ומוקדת. ויהלל. חלוקת הלכות ופירושים. יסודות מלא וחיוביים.
2. ספרים מפורסמים ומועילים. או יסודות חסידיים ופשוטים. וכו'.
3. תוספת חידושים ופירושים. וכו'.
4. תוספת חידושים ופירושים. וכו'.

מזון "אור פני יצחק"
חז"ל מפני רובת"ק שפארגא ד"ץ
בגשיאית"ב ח"ק ארמו"ר מ"אמארגא שפארגא ד"ץ

הבטחת רבינו בסודות ספריו:

... והיה נפל ככל דבר ענין ושמל פניו ענין וממילום ומימינו... ויהיה בידו בלתי בראת ה', וכל טוב, ויעלה ויעזר חיים לו ולעניו כלי מן... ובזוהר באתנה שלמה אי תולמא כמאה כרית ובתקן עשרת אידים בראת מן פלתי, כהגהות ענינא פקוזה ופקוזה ז"ל ח"י וח"י והטור ד'רש"י, והטור ד'רש"י לכל זמתי וזמתי חותמי וז"ל...

נועד להשיג בחברתו הגדול 'עשרת שלום' - קאמראנא
ארץ הכרית 48 ח. ובטל: 7643692

שר-התורה

חריפים ושנונים, ה"ה הרב הגדול החסיד המפורסם מורינו הרב יצחק יהודה יחיאל נ"י, והרב החריף מו"ה מרדכי יצחק נ"י בהרב הגאון מו"ה צבי ז"ל אבד"ק שנאווי, והרב המופלג מו"ה דובעריש נ"י בהרב הגדול מו"ה יהושע העשיל ז"ל, ה' עליהם יחי.

לפניו נגלו כל תעלומות

בנו הגאון רבי יצחק אהרן איטינגא אב"ד לבוב בספרו שו"ת מהרי"א הלוי חלק ב' סימן קיד וסימן קטו, מובא שתי תשובות להלכה שהשיב לרבינו, ובו מתאר את גאונותו וגדלותו של רבינו בתורה, הראשון בשאלה בסדר עשיית השינין של התפילין בדין חק תוכות כותב על רבינו בזה"ל: ב"ה יום ב' ה' תמוז תרכ"ז לפ"ק לבוב. אל כבוד האי גברא רבא ויקירא, אספקלריא המאירה, ידיד ה' וידיד הבריות, תל תלפיות, הרב הגאון אור יקרות וקיפאון, תפארת ישראל והדרו, נזרו ופארו, צדיק יסוד עולם, לפניו נגלו כל תעלומות, גלוי ונעלם, החסיד והעניו כקש"ת מוה' יצחק אייזיק נ"י, איזה למושב על עיר קאמרנא יע"א.

וזה לשונו בתשובה השניה סימן קט"ו בהתר סוכת רבינו שיצאו מערערים על זה: ב"ה יום ה' כ"ב תמוז תרכ"ז לפ"ק לבוב. אל כבוד האי גברא יקירא, אספקלריא המאירה, ידיד ה' וידיד הבריות, תל תלפיות הרב הגאון החסיד המפורסם, ערוגת הבושם, צדיק ועניו, חכמתו תאיר פניו, קדוש ה' מכובד, תפארת ישראל, כקש"ת מוה' יצחק יהודה יחיאל נ"י מכוון שבתו בעיר קאמרנא יע"א. מה נכבד היום בהגלות נגלות אלי מכתב קדשו כי מצאו דברי חן בעיניו,

כהנים, צלל במים אדירים והעלה אבני נזר יקרים, יגע בכל כוחו והיה ה' מבטחו, ויתן עליו את רוחו לברר וללבן דברי חכמים, כי לא ימנע טוב להולכים בתמים.

כ"ק מנחם רבינו שליט"א מעתירי על הציונים הקדושים

ובפעם השניה כאשר ישב רבינו כבר על מדין בעיר אבותיו קאמרנא, ושלח לו רבינו הקדוש שאלה להלכה בענין האם אפשר לבטל המנהג שנהגו מקדמת דנא בעיר שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת, והשיב לו הגאון הנ"ל ע"ז שיחזיקו במנהג אבותיהם, מובא בספרו מהר"ם א"ש או"ח סי' י"ט, וכותב על רבינו ומפליג בגאונותו בזה"ל: שפעת שלום, טובה וברכה לכבוד ידיד ה' וידיד, הרב המאור הגדול, חרוץ שנון ובקי, משנתו זך ונקי, מפואר בחכמים, מהולל בנבונים, מנה בן

מנה, קנה חכמה קנה תבונה, צדיק וישר, החסיד המאושר, כקש"ת מו"ה יצחק יהודה יחיאל נ"י לנצח האב"ד דק"ק קאמרנא יע"א.

הרב הגדול החסיד המפורסם

הגאון הגדול רבי מרדכי זאב איטינגא זצ"ל אב"ד לבוב בספרו שו"ת מאמר מרדכי סימן מ"ב, בתשובה על מה שיעץ לרבינו עיר קאמרנא להקים ב"ד מיוחד, לקבלת עדות על ערעור שיצא על שו"ב העיר, והראש בית דין מינה את רבינו הקדוש ועמו שאר רבני העיר, ומפליג בתואריו על גאונותו של רבינו, וזה לשון התשובה: בעזרת השם יתברך, יום ב' ט' טבת, אם יתמהמה חכה לו לפ"ק לבוב, רב שלום וכל טוב, אל כבוד הרבנים המופלגים

כן ממש ויותר סודות התורה הם אור הנפש להאירה בש"ע נהורין. ועל כל פנים מי שאינו עוסק בפשטות התורה, הרי הוא מת ברעב בעולם הבא, ומי שאינו מאיר לנפשו סודות הזוהר וכתבי מרן, נדחו מענוגא וכיסופא דעלמא דאתי, אם לא שהוא תומך התורה, אזי זוכה ויושב בישיבה של מעלה, וזעירין אינון.

החתן החריף

במכתב שכותב רבינו שר בית הזוהר רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א בעל היצבי לצדיק, אל רבו הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א, בו מזכיר לו בתוך דבריו את שמחת נישואי רבינו הקדוש בשנת תקפ"ב, כותב בין הדברים כך: הנה כבוד אחי הרב החסיד מו"ה משה מסאמבור עשיתיו בשלוחי מצוה בנסעו אל החתונה, עם 'החתן החריף' מו"ה יצחק אייזיק נ"י הזה, בן אחי הרב החסיד מו"ה אלכסנדר זיע"ע מקאמרנא, היועד ומשודך עם בת גילו בת הרב החסיד כבוד מו"ה אברהם מרדכי מק"ק פאנטשוב נ"י.

הרב המופלג בקי בחדרי תורה, השכינה במעשי ידיו שורה

בהסכמת הגה"ק רבי משה טייטלבוים זיע"א אב"ד אוהעל בעל הישמח משה' על ספרו של רבינו 'עשירית האיפה' על התורת כהנים מפליג את גדלותו של רבינו בתורת הגולה, וז"ל: ויצא יצחק לשוח שיחה נאה, נאה לו ונאה לאבותיו, להיות לו לשם ולתהלה, 'עשירית האיפה' מנחה בלולה, וריח אזכרתה עולה למעלה למעלה מידו הגדולה, ה"ה הרב המופלג וכו' עטה בגדי תפארת, ה"ה הרב המופלג בקי בחדרי תורה, מעשהו נורא, כבוד שמו מורינו הרב יצחק יהודה יחיאל בן הצדיק הרב הגאון אלכסנדר סנדר אב"ד דק"ק קאמרנא זצ"ל בספרו אשר חיבר, וקראו בשם 'עשירית האיפה' פירוש על היתורת כהנים, ואף כי עמודיו בנויים מדברי ספר קרבן אהרן, מכל מקום הוסיף מן דיליה הרבה, והזיל מפיו רביבים, דברים נאים וחביבים, דברים יקרים ונסתרים משמי מרום, ומלבד זאת אשר חידש בו בפירושו, דברים נעימים ועצומים, על כל אות ואות תילי תילים, עוד זיכה את הרבים בספר הקדוש ספרא ספר תורת כהנים כי אינו מצוי, וכמה כמה נפלאו ממנו מחמת מיעוטו. ועתה קם הרב המופלג וותיק וחסיד וכו', ויקח בידו את המנחה מנחה טהורה, והשכינה במעשי ידיו שורה, מנחה ערוכה בכל, להעלותה לבית הדפוס לברכה.

מפואר בחכמים מהולל בנבונים

הגאון רבי מאיר אייזינשטאט זצ"ל אב"ד אונגוואר בעל שו"ת מהר"ם א"ש מפליג כמה וכמה פעמים את גדלותו של רבינו בתורה, בפעם הראשונה כשהיה עוד רבינו צעיר לימים כבן שלוש שנה בשנת תקצ"ח, עת הוציא לאור את ספרו הראשון 'עשירית האיפה' על התורת כהנים כותב בהסכמתו על הספר, בזה"ל: עבר עלינו פה יקר רוח איש תבונות, הלא הוא הרב החריף ובקי, זרע קודש מצבתו, בין עבותים צורתו, כבוד קדושת מורינו הרבי רבי יצחק יהודה יחיאל בהגאון מורינו הרב רבי אלכסנדר זצוקלה"ה האב ביד דין דקהילת קודש קאמרנא. הוא ירד והכה את הארי בתוך הבאר, דתנא ספרא דבי רב, ספר תורת

מבצע מיוחד לכבוד ההילולא

שבו ניתן להשיג את הספר המבוקש בעולם הקבלה והחסידות

אור עינים

להג"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל הדמסק אלעזר על הזוה"ק

אנציקלופדיה וערכים ע"פ סדר הא-ב לכל כתבי האר"ז ו"ל ושאר ספרי המקובלים.

ובו ההקדמה הנפלאה לבאר למתחילים ולבאים בשערי הקבלה והחסידות, יסודות תורת האר"י והבעש"ט בדרך קצרה בסדר נכון ובלשון צה וקל.

במהדורה זו נוספו ערכים חדשים מתוך כת"י המחבר.

כמו"כ ניתן להשיג את כל ספרי רבותינו הקדושים מקאמרנא במחיר מוול לרגל ההילולא

עכשיו במחיר מיוחד: 50 ₪ בלבד! במקום 75 ₪

מוקד הסכירה - בהיכל בית המדרש עטרת שלום קאמרנא, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים | בין השעות 3:30 אחה"צ עד 8:30 בערב

אפשרות למשלוחים בכל רחבי הארץ - פרטים בטלפון 0527643092

שר-התורה

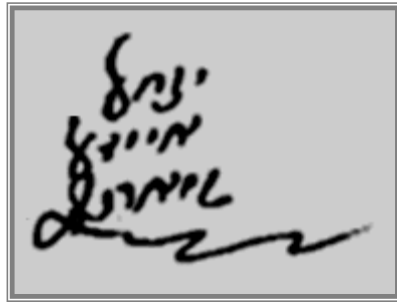
ומעכת"ה נשא ונתן בדבר כיאות אליו, ובמקום גדולתו הראה ענוותנותו לשאול ממני הלכה למעשה, ומר לא לגמרא דידי ולא לסברא דידי צריך, ואשרי הדור שבגדולים שומעים לקטנים, וכבר אמרו חז"ל איזהו חכם וכו', ולאשר מצוותו עלי חובה, לקחתי מועד לעיין בדבריו הקדושים.

ארי בן ארי בקי בנגלה ובנסתר

בעת שיצא לאור ספרו של רבינו על המשניות, ובו כותב ומפלפל באריכות כי יש לחשב השעות שוות ולא זמניות בענין קריאת שמע ותפלה וחצות, והיה בדעת הגאון רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל בעל הקיצור שלחן ערוך לצאת נגד ספרו של רבינו, כי חשב שיצא תקלה מזה שיקילו בזמן קריאת שמע ותפלה וחצות, ובה לשאול קמיה הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל בעל האך פרי תבואה, וזה התשובה שהשיב לו ובו מתאר גדולתו של רבינו בתורה:

ב"ה פרשת בא שנת תבר"ך לפ"ק פה ליסקא יע"א, ישפות שלום וברכה, מאלוקי המערכה, לכבוד ידידי רעי כאח לי, ה"ה הרב המאור הגדול, חריף ובקי, משנתו זך ונקי, כקש"ת מוה"ר שלמה גאנצפריד נ"י ויחל, דיינא דק"ק אונגוואר תע"א. הנה קבלתי מכתבו היקר, ונפשו בשאלתו, אם לערוך מלחמה וקרוב נגד ספרו, של הרב הצדיק המאור הגדול מורינו הרב רבי יצחק אייזיק נ"י, ונדמה לו שמצוה יעשה בזה, כדי שלא יצא תקלה להורות מתוך ספרו. הנה ידידי ידיד נפשי, אם ישמעו לעצתי אל יכניס עצמו בדבר הזה כלל וכלל, כי הוא באמת איש צדיק, תלמיד חכם, ירא שמים, מפורסם, כמותו ירבו בישראל, בן של קדושים, קדושי עליונים, ארי בן ארי, בקי בנגלה ונסתר. וגם במשנה זו מה שכתב מלא יראה ואהבת ה' וחיו לא יבא שום מכשול על ידו, ואדרבה באותה

משנה עצמה מזרו ומזהיר שיקרא כל אחד קריאת שמע בין שש ושבע, הגם שכתב שאין עוברין זמן

קריאת שמע לדעת הזוהר הקדוש עד לאחר תשע שעות, הנה מה חטא בזה שלמד זכות על ישראל שאינם עוברין זמן קריאת שמע, והוא בעצמו הזהיר שלענן שום דבר אחר (ענין שבת ותענית) חושבין שעות זמניות.

המפורסם בתורה

הגאון רבי אברהם תאומים זצ"ל רבה של בוטשאטש כתוב בספרו שי"ת חסד לאברהם מהדורא קמא חושן משפט סימן כט, עונה לרבינו הקדוש על השאלה האם יש דין מצרנות במקומות בבית הכנסת כותב על רבינו בזה"ל: **לכבוד ידידי הרב המפורסם בתורה ובחסידות החריף ובקי מו"ה יצחק אייזיק סאפריני נ"י.**

פאר הדור והדרה

הגאון רבי שמואל הלוי העליר אב"ד צפת במכתב שאלה שנתעורר אז בעיר ארם צובא על מה שנהגו הנשים כשיש איזה חולה לוחשים לשדים ומלחשים להם ושופכים ומנסכים להם, וביקש דעת רבינו שיצטרף לאיסור, וכך לשוננו בשאלה: **ב"ה וא"ו טבת תרכ"ט עיה"ק צפת"ו, אל מול פני המנורה הטהורה, צפירת תפארה נזר ועטרה, פאר הדור והדרה, אספקלריא המאירה, בוצינא קדישא ונהורא, ה"ה כבוד הרב הגאון הגדול הצדיק הקדוש החסיד המפורסם, כקש"ת מו"ה יצחק אייזיק הי"ו נרו יאיר אתנו סלה אכ"ר. אחדשה"ט, הנני שולח לאדוני העתק השאלה, אשר בא לי זה קרוב, מעיר ואם בישראל ארם צובה, מאת הרבנים דשם, ובראשם הרב הגדול הגביר הנדיב המפורסם כקש"ת מו"ה מנשה סיתחון הי"ו, צועקים ככרוכיא על דבר הזה, שנתפשט מאוד בכל המדינה בתר דאביקו ב"י, ונמצא קצת ת"ח בעו"ה קלי הדעת שמקילים, ובקשו ממני להשיג להם איסור מאת גדולי רבותינו האשכנזים הי"ו,**

וכאשר ידעתי לאדוני כי יחס לבבו על ענין איסור כזה, ביזרא דע"י, לכן העתקתי לאדוני את אשר השבתי לארם צובא, ואני מחלה פה קדשו, אשר יקח מועד למהר להשיב בזה, ואם אין הפנאי מסכים עמו יכתוב בקצרה האיסור, ויחמיר באיסורו, וגם יזכיר בטוב כבוד הרב ר' מנשה סיתחון הנ"ו, אשר הוא נותן נפשו ע"י, והוא באמת איש יקר ונכבד מאוד, ויכול לכתוב בכתובה שלנו, ואני מעתיק פה ברש"י ושולח להם בצירוף גוף הפסק, ובטחתי ברוב צדקת חסידותו, כי כן יעשה וכו', ואומר שלום המתאבק בעפר רגליו דבוק באהבתו, הק' שמואל העליר.

הידעת?!

הידעת?! שגדולים וגדולי תורה מפורסמים, היררו לקרוא את הפרשה 'שנים מקרא אחד תרום', דווקא מתוך החומש המוקדש 'היכל הברכה'?

הידעת?! שגדולי בעלי הקריאה המוקדמים, הכינו את הפרשה מתוך החומש המוקדש 'היכל הברכה'?

הידעת?! שאצל יהודי תימן, היוונים בבקריאם בדקדוק לשון הקודש והמסורה, לא ירד החומש 'היכל הברכה' מעל שולחנם?

הידעת מודע? החומש עליו הבטחתי, שכל מי שיהיה לו חומש זה בביתו, יהיה ניצל מכל דבר רע, ומכל סגן רע, ומחלים ומחוסרי, והיה ביתו מלא ברכות וכל טוב, הצלחה ועושר וחיים, לו ולבניו בלי ספק.

שאל אביך וידרך וקנה ויאמרו לך, כי בכל בית בישראל, שכן כבוד חומש 'היכל הברכה'.

ניתן להשיג את חומש 'היכל הברכה' על כל חמשת חלקיו, במחיר מבצע: 150 ₪ בלבד! כולל משלוח חינם! התקשר עכשיו לטלפון 052-7643092

ניתן גם לרכוש בחיוב בית המדרש הגדול 'עטרת שלום' קאמריא, שכונת ארזי הברכה, ירושלים

והן דהלכתא דבני מערבא ושנערתא

וכה כותב עליו נכדו בן בתו הגאון הצדיק רבי אלכסנדר צבי קלינבערג זצ"ל אב"ד וואלאווע במכתב אליו על שאלה בכתבי האר"י ז"ל: **למארי סבא קדישתא, דמגלי רזיה ומסתרתא, לא אית בר נש על יבשתא, דכל טמירין יהון להון מפרשין דכוותיה, הן ברזיה דבוצינא דנהורא, והן דהלכתא דבני מערבא ושנערתא, בכרין כלהו עלמא צריכין למארי חטינתא, שמיה רב מהללתא, יצחק יהודה יחיאל הע"י.**

אור שבעת הימים

ולסיום ידוע כי לזכות רבינו הקדוש זקוף בי מנהגיו ונוסח התפילה ופסקי הלכות, דמתבדרין בי מדרשא ממרן רבינו אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א, נתלבנו בספרו של רבינו שולחן הטהור על שולחן ערוך אורח חיים, וכי יסודם בהררי קודש משני התלמודים בבלי וירושלמי ספרי הראשונים והפוסקים, הוא הגבר חשף זרוע עזו, גליה לדריעה ונפיל נהורא בני מדרשא, ולכל ישראל האיר בסוד תורתו הבהיר.

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדנו

כל הזכויות שמורות ©

יוצא לאור ע"י מוסדות קאמריא בארה"ק - מערכת 'עטרת שלום' פקס: 616796-0722.

המעוניין לקבל את העלון כל שבוע נא לשלוח בקשה בדוא"ל: shoshana8448@012.net.il

מה ופיו ומה טובו

מעשה שלום

תורת הנאן הקדוש רבי שלום סאפריני מקאמריא זיע"א

ניתן להשיג את הספר בחנינות הספרים המובחרות והיכל בית המדרש עטרת שלום קאמריא שכונת ארזי הברכה ירושלים

מוסדות קאמרנא בארה"ק

בנשיאות כ"ק מרן
אדמו"ר שליט"א

בס"ד

לרגל יומא ההילולא דרבינו
הגאון הקדוש המקובל האלוקי
שר התורה ושר בית הזוהר רשכבה"ג
מרן רבינו **יצחק אייזיק יהודה יחיאל זיע"א**

מקאמרנא בעל ה'היכל הברכה'

אוצר החיים, זוהר חג, נתיב מצותיך, נוצר חסד, מעשה אורג, פני זקן, עצי
עדן, שולחן הטהור, עשיית האופה, כתם אופיר, אדם ישר, מגילת סתרים.

לאור המצב כהיום ביקש

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שכל אחד ואחד מאנ"ש יערוך סעודה בביתו

ביום ראשון פרשת אמור

י' אייר כ"ה למטמוני"ם למב"י נצח שבנצח

בשעה 8:30 בערב

ובשעה 9:00 ימסור

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דברי אלוקים חיים

בשידור ב'קול קאמרנא' 074-7962080

זכות רבינו הקדוש ימליץ טוב בעדינו אכי"ר
הנהלת המוסדות

כתובת:

רח' ארזי הבירה 48
ירושלים

טלפון: 02-5823727

פקס: 02-5325814